

Вогонь Орлиної Ради

СКОБ!

ГОТУЙСЬ!

"ВОГОНЬ ОРЛИНОЇ РАДИ"

22. КРУГ БРАТЧИКІВ І СЕСТРИЧОК

Л і т е 1959

Видає: РЕФЕРАТ ВИШКОЛУ - ЛАНКА У.П.Н.

Редагує: ОРЛИНИЙ КРУГ

Адреса Редакції:

Пл.сен. О.Н. Кулинич
101 St. Marks Place
New York 3, N.Y. USA

Адреса Адміністрації:

Пл.снє. Л. Юзенів
273 E. 3rd Street
New York 3, N.Y., USA

Відбито офсетом. Наклад 350 примірників

На обкладинці: Новацький Круг у таборі
в Іст Четгем 1958 р.

Copyright "Ukrainian Youth Organization PLAST"
New York, N.Y. - U.S.A.

Dupl. in U. S..A.

1.	<u>ЩО НОВАЦЬКІ ВИХОВНИКИ/-ЦІ/ ПОВИННІ ЗНАТИ</u>		
	Декільки порад командантам і виховникам новацьких таборів		ст. 3.
		- пл.сен. Р. Буйтур	" 6.
	Новацькі виховники у таборі	- пл.сен. Е. Гейдиш	" 8.
	Похвали й карі в новацьких таборах	- Сестр. Марійка Ш. Вінніпег	" 9.
	Привіти Новацьким таборах	- О.Н.К.	" 11.
2.	<u>ЩО РОЗКАЗУВАТИ НАШИМ НОВАКАМ - НОВАЧКАМ</u>		" 11.
	Історичний календарець		" 11.
	Перегляд виховних матеріалів		" 13.
	Сила української вишивки		" 15.
	Хоробрий лицар князь Святослав	- Л.Б.	" 17.
	Остапкові воєнні христини	- Антін Лотоцький	" 18.
	Петрусеві чоботи	- О.П.	" 19.
	Бабусина свічечка	- Крушельницький	" 20.
	Червоні Маки	- Сестрича Дзвінка	" 22.
	Як мене схотіли зловити?	- Вуйко Квак	" 24.
	Щербатенький	- Ернест Т.Сетон	" 24.
	Зайчики та крілики	- О.Н.К.	" 25.
	Ріпка	- Іван Франко	" 26.
	Цікаве в військової техніки	- Сірий Орел Орест	" 27.
3.	<u>З ПРИРОДНИЧОГО ЗАПИСНИКА</u>		" 28.
	Тарахкавці - трійливі гадини Півн.Америки	- Вуйко Квак	" 28.
	Голуби - герої в зоологічному парку	- " "	" 29.
	Перше привітання	- " "	" 29.
4.	<u>СПІВАСМО</u>		" 30.
	<u>НАВЧАННЯ СПІВУ В ПЛАСТІ</u>	- Ст.пл. Мариняк	" 34.
	Методичні вказівки навчання співу	- " "	" 35.
	Наші пісні /список пісень для новацтва/	- пл.сен. Р.Буйтур	" 36.
	Пісні: Обжинкова		" 36.
	Ходить гарбуз		" 36.
	Ой місяцю		" 36.
	Ой на Купала		" 36.
5.	<u>КУТОК ГОР</u>		" 36.
	Дві твердині		" 36.
	Шукання звірят		" 36.
	Ідемо поїздом		" 36.
	Ми - ремісники		" 36.
	Лісничий в лісі		" 36.
	Перегони		" 36.
6.	<u>МАЙСТРУВАННЯ ДЛЯ НОВАЦТВА</u>		" 38.
	Воляцький шолом	- Сірий Орел Денис	" 38.
	Паперовий вітряк		" 39.
	Пістоль		" 39.

=====

ОРЛИНИЙ КРУГ і ВОГОНЬ ОРЛИНОЇ РАДИ щиро вітають КОМАНДИ - БУЛАВИ і ВИХОВНИКІВ ПЛАСТОВИХ та НОВАЦЬКИЙ ТАБОРІВ, що відбуватимуться у літі 1959 р. Всій великій пластовій і новацькій сім'ї бажаємо ДОБРОГО йЩАСЛИВОГО ТАБОРУВАННЯ

1. ЩО НОВАЦЬКІ ВИХОВНИКИ/-ЦІ/ ПОВИННІ ЗНАТИ:

Пл.сен. Р. БУЙТУР

Деякі поради Командантам новацьких таборів і впорядникам.

Хто приймає на себе обов'язок праці в новацькому таборі, чи то на пості КОМАНДАНТА, члена БУЛАВИ чи ВПОРЯДНИКА/-ЦІ/, хоча б і не перший раз, мусить тямити й ні на хвилину не забувати, що ця праця приємна, але й дуже відповідальна та важка. Треба до неї старанно п р и г о т о в и т и с я і нею перейнятися, щоб могли створити невимушену, цікаву для дітей систему таборових занять, що при тому мусить бути до подоробиць упорядкована, безпечна й корисна. Треба створити вповні н о в а ц ь к и й - пластовий с т и л ь таборового життя, що в ньому кожний таборовий день творить гармонійну цілість, виповнену ідейним, шляхетним змістом і при тому погідним, веселим новацько-пластовим життям.

Звичайно технічну підготовку табору проводить таборовий референт. Всетаки багато справ повинен підготувати й КОМАНДАНТ. Нередовсім Командант повинен переконатись наперед, чи все належно приготоване, зокрема чи табір буде належно приготований на прийняття дітей, чи його приміщення і влаштування є у належному порядку, чи вода до пиття і варення та вода до купелі відповідні до вжитку, чи всі санітарні влаштування приготовані. Треба це підкреслити, що те все повинно бути зроблене перед табором.

Дуже часто так буває, що на впорядників припадають такі роботи, як виконати ями на сміття, потрібники /лятрини/, направи даху, закопування маштів і т.п. Тоді, як в юнацькому таборі це повинні зробити таборовики, в новацькому таборі це не є робота для дітей, а впорядників не вільно хоча б і на короткий час відривати від праці з гуртком; зокрема це шкідливе в перших днях табору. Для того роду робіт треба принайменше на два тижні до початку табору вислати підготовну групу, що заготовила б всі ті потрібні вступні роботи і напрямки.

Зокрема командант мусить допильнувати, щоб до табору привезти прапори, бібліотечку, аптичку, ігрове й спортове приладдя, технічні прибори, канцелярське приладдя і т.п. Не вистане дати доручення комусь, щоб про ці речі подбав, але самому перевірити які речі залишились з минулого року, що треба докупити та хто є відповідальний за доставлення всього того приладдя до табору.

Дальше треба допильнувати, щоб і діти були як слід приготовані до табору, зокрема, що вона мають привезти з таборового вираду. Коли тільки це можливе влаштувати зустріч з батьками щоб поінформувати їх про все та відповісти на їх запити.

Дуже важлива справа в таборі - це налагодження життя і співжиття в перших днях табору. Це можна провести продовж д в о х днів, а можна тягнути й цілий тиждень. Розподіл і приміщення дітей, устійнення і введення в життя всіх приписів відносно порядку в таборі, зокрема гігієнічних приписів /н.прим. устійни-

ти де мисться начиння, як це робити гігієнічно й чисто, де викидається медоїдки й відпадки, порядок у потребниках, де і як митися вранці, де є вода де миття зубів, порядок у їдальні, згл. створення їдальні під голим небом і т.п. Усі ті речі треба старатися завести вже другого дня табору.

Діти з братчиком - сестричкою та за їх порадами прикрасять свою кімнату чи шатро, переб'ють собі практичні табореві речі, як полички, вішаки на їдунки чи на одягу, резіпнуть шнурки на висушування рушників і купелівок та на провітрювання постелі й білля, переб'ють мітли, тощо. Так само якнайскоріше треба зробити порядок і прикрасити площу довкруги наметів.

Найскоріше треба старатися налагодити нормальне табореве життя з нормальними таборовими заняттями. В парі з тим повинно теж проходити скоре пристосування дітей до таборевого життя і їхнє співжиття в гурті; скоре але л е г к о, б е з к р и к у, - привітно з усміхом треба все це проводити й тямити, що таборуємо з неважачами, з дітьми, не релити з табору якоїсь військової касарні.

У цих перших днях є дуже важлива й відповідальна праця ВПОРЯДНИКА, що тоді мусить бути постійно зі своїм розм і терпеливо вводити дітей у новий стиль життя. Тоді теж багато праці має БУНЧУЖНИЙ, він мусить усього допильнувати, показати, допомогти - зокрема наймолодші впорядники - початківці часто потребуватимуть помічі. Від нього саме залежить, чи справність і нормальне функціонування табору скоре на початку стануть дійсністю. БУНЧУЖНИЙ не мусить бути к р и к л и в и й і с т р е г и й, тільки добрий, чемний, а при тому п о с њ і д о в н и й і всетаки р і ш у ч и й. Він мусить бути всюди і старатися все завважити.

Командант тоді починає реалізувати плани, що їх заздалегідь ще перед табором собі приготував, обсервує докладно впорядників та дітей, помагає в кожній потребі стараючись найти найкращу розв'язку в різних ситуаціях, щоб табор став однею гармонійною цілістю, де проходить неважна праця, але де всі будуть почуватись добре, приємно й невимушено.

Зараз першого дня, як діти підуть спати треба відбути перші сходини булави, обговорити всі біжучі питання, порядок наступне дня і всі прблеми пущення табору на нормальні рейки. Командант зверне увагу на всі вимоги, що їх ставитиме до бунчужного і кожного впорядника.

В другому дні табору треба допильнувати, щоб діти написали ЛИСТИ ДО БАТЬКІВ.

У парі з тим треба дбайливо слідкувати за процесом АКЛІМАТИЗУВАННЯ дітей, що прийшли переважно з міст у нове оточення, в лісі, часто в підгірській околиці, де буває холодніше, повітря свіже, а також приміщення в шатрі чи літніх будинках є відмінне від їх родинних домів. Якщо є дощова чи холодна погода треба дбати, щоб діти одягалися відповідно й не простудились, щоб коли змекнуть в лісі негайно передягнулися в сухе одіння.

Звичайно клімат табору є гостріший і холодніший від того, в якому діти постійно живуть. В ночі дижурний повинен не тільки пильнувати табору, але ще якийсь час також обходити кімнати й накривати дітей, що розкрилися, щоб не мерзли.

Б діти, що їх треба один раз а то й два рази в ночі збудити й запровадити до потребника. Треба це зробити делікатно, лагідно й дискретно, щоб дитина не стала причиною насміху.

Від вмілого підходу внорядника до такої дитини залежатиме як поставляться до неї співтовариші з рою. Коли виховник знайде відповідну нагоду, щоб в тій справі перевести гутірку з реєм, вміло її обговорити в рої тоді хвора дитина знайде зрозуміння у других, що будуть її старатись допомогти. Автім виховник звернеться за порадою до таборового лікаря, що дасть вказівки, як поступати з хворою дитиною.

А діти привикнуть до естрішого клімату, до нових обставин /життя в шатрі/ в дощеву й взагалі в холоднішу погоду, вони поступово загартуються будуть відпорні на всі простуди, не тільки на час табору, але й опісля, коли повернуться домів. Бо особливе табор гартує і заправляє до трудів, грами, прогульками, купіллю і в цьому велике лікувальне й оздоровлююче завдання наших новацьких і пластових таборів.

Деякі вказівки до порядку дня.

Наладнуючи життя в таборі, вже з перших днів треба старатись якнайскоріше вводити всі заняття, що передбачені програмою, щоб дійти до повного виконання тієї програми. Зокрема вводити забави й гри та купіль все, як тільки погода на це дозволить. Вже третього дня повинні в таборі відбутись нормально всі заняття програми.

Попри забави й гри, купіль зробіть також щоденний таборовий вогник і розві заняття /схєдини/, ці останні по можності в лісі, найважнішими точками таборової програми.

Ніколи не треба жаліти часу для купелі, що є чи не найбільшою вакаціною приємністю для дітей. Розуміється, що від першого дня треба впровадити строгий режим безпеки під час купелі. Передусім треба завести строгий вимогу, щоб діти самі не посміли вхєдити до води, а організовано під проведом виховників. Не можна дозволяти на надмірний гамір, крики і жарти на воді, бо тоді не можна панувати над дітьми й легко про якийсь випадок. Треба пильнувати безпеки в часі купелі та провести з виховниками інструктаж перед першою купіллю. Якщо зразу будемо перестерігати найстрогіше правил безпеки під час перебування у воді, то впродовж цілого табору будемо спокійні.

Під час купелі, якщо холодно - дозволяйте на коротку й рухливу купіль, кажіть після виходу з води витертися дітям рушником і одягнути сорочку й сухі штанята. Основно купіль може бути два рази денно: перед обідом /бєдай 1 до півтора години/ і перед підвечірком /коло 1/2 години/.

Забави й гри проводити цілим табором, звичайно між підвечірком і вечерею. Найкраще поділити на менші групи, змінюючи заняття по групам. Не дозволяти на довгі, виснажуючі гри. Найкраща гра для новаків це такі "В ДВА ВОГНИ". Хто проведитиме грами й забавами мусить зробити програму, виписати забави й гри на кожне заняття і їх за тою програмою переводити. Тоді приготовані забави й гри пройдуть весєло й з успіхом.

Рееві заняття. Після сніданку рої йдуть з виховниками в ліс /найкраще мати своє одне вибране місце, як вихідний пункт для лісових гер. Програмі розвих занять крім коротенької гри, передусім підготовка до проб, майстрування практичних речей таборового вжитку, пісні. Для підготовки до проб і вмілостей добре надається час після необхідної тиші /гутірка й спів, дальше підготовка до проб - вмілостей і опісля купіль/.

Таборовий щоденний вогник після вечєрі 45 - 60 хвили. В програмі віршики, пііні, жарти й "скечі", танки й весєлі "танкові комєдії" та історичні, пригодницькі, фантаст

тичні сповідання, пластові спомини, тощо. Дуже важливо виробити певні форми ВІДКРИТТЯ й проведення вогника. З цього заняття можна легко повневарну, повну таємничу і правдиву пластову романтику точку щоденної таборової програми.

Прегульки і теренові гри є також дуже важні в таборі. Вони вимагають серйозної підготовки й точного та старанного проведення. Зокрема над тереновими грими треба не раз помучитись, але воно сплатиться, діти їх дуже люблять.

Під кінець табору небажане зробити керотку "нічну прегульку-гру" півтора до 2-ох годин /збудити хлопців годину після того, як пішли спати, казати одягнутися і реями повести в ліс. Це дає їм незабутні враження й останеся чарівним спомином на все життя.

Мл.сен. Е. ГОЙДИШ

НОВАЦЬКІ ВИХОВНИКИ У ТАБОРІ.

Вкорогці зареяться новацькі табори від дитвери і серед цього рухливого дитячого гурту знайдетеся ВИ - НОВАЦЬКІ ВИХОВНИКИ і ВИХОВНИЦІ. Яка ВАША РОЛЯ в тому дитячому гурті?

Відповідь є ясна, - її так добре окреслює назва "СЕСТРИЧКА - БРАТЧИК".

Багато дітей прибуде до табору перши й раз. Розлука з домом, нове осередовище а в ньому новий спосіб життя, - це все дуже впливає на зміну настроїв дітей. Одні радітимуть зі зміни, інші, навпаки, їм буде тяжко звикнути зразу до таборового життя. І ось перед ВАМИ - НОВАЦЬКІ СЕСТРИЧКИ й БРАТЧИКИ печесне і відповідальне завдання стверити для ваших вихованків атмосферу тепла, братерської любови. Ви маєте заступити їм на цей час перебування в таборі батьків, а в виховній програмі дати їм це, за чим вони в дитинстві тужать і чого шукають.

Пригляньмося обставинам нинішнього життя наших малят та проаналізуємо систему їхнього виховання. В переважачих випадках ми знайдемо негативну оцінку: ми знаємо умовини великого міста - гігієнічні й виховно - моральні. Але найбільше загрозливі є дві обставини: перша це - ВІДСУТНІСТЬ БАТЬКІВ, це за важкою працею перебувають в більшості поза домом, а друга - це БАЙДУЖНІСТЬ БАТЬКІВ. В обох випадках батьки не можуть дбати про виховання своїх дітей, їх полонила погоня за матеріяльними добрами, а дитинцяхй собі речуть, коби тільки здорові, а для їхнього виховання вистане ТЕЛЕВІЗІЯ.

І коли ВИ, БРАТЧИКИ і СЕСТРИЧКИ будете мати у своїх реях на таборі предовж кількох тижнів таких дітей, на вас паде відповідальність щоб скріпити у тих дітей релігійні й національні почування, поправити їх рівень української мови, заправити їх тіло фізично забавами, грими, вправами, купіллю, практичними заняттями, навчити їх пешани для старших, послуху предвідників, доброго співжиття з товаришами і т.п.

ВИХОВНИКИ, це хочуть навчати других, а особливо дітей, МУСЯТЬ в першу чергу САМІ БУТИ БЕЗ ЗАКИДУ, не в теорії, не в словах, але НА ДІЛІ, в кожному ПОСТУПОВАННІ в цілому ЩОДЕННОМУ ЖИТТІ.

Візьмім під розвагу один тільки пересічний таборовий день та

та перейдім всі типові заняття виховників з новачатами, щоб мати уявлення, які це обов'язки:

- 1/ Виховник стає скоріше бодай на 10 хвилин перед новацтвом.
- 2/ На знак загального вставання виховник будить свій рій, /без зайвого галасу, крику/, вдягає руханковий стрій та разом зі своїм роєм йде на ранній рорух - усміхнений, бадьорий, веселий.
- 3/ Виховник йде разом з роєм до вмивальні /потока/, повчає як митися /помагає сам молодшим/ і як вдержувати особисту чистоту. Він показує як треба дбати про прибори до миття /мокрі рушники, купелеві плащі, тощо; запобігає загубленню речей і привчає як їх треба класти чи вішати все в одному місці.
- 4/ Виховник дбає про естетичний вигляд так свій, як і членів свого рою.
- 5/ При провірці особистої чистоти є деззастережно справедливий.
- 6/ Виховник повчає і помагає при порядкуванні особистих речей своїх вихованків у шатрі чи кімнаті та довкіллі, помагає в стеленні ліжка молодшим, упорядкуванні наплечників - валізок.
- 7/ Виховник стоїть на збірці разом зі своїм роєм, на ранній і вечірній молитвах він спільно з дітьми молиться.
- 8/ Виховник йде разом зі своїм роєм на снідання. Він дбає про правильне сидження, добру поведінку при столі. Він дбає, щоб його рій не був голодний, щоб діти з'їдали всі страви, щоб не переїдалися солодощами, що їх отримують з дому, або купують безпосередньо перед обідом-вечерою і т.п. Він перевіряє чи діти мають апетит, чи їм смакує страва й повідомляє команданта про це.
- 9/ Виховник є все з роєм, йде з ним на заняття роєві, гніздові. Він обсервує і нотує всі характерні прояви своїх вихованців позитивні й негативні й старається допомогти й поправити всі недотягнення.
- 10/ Виховник бере участь у всіх грах і забавах, старається бути для своїх новачат найліпшим другом - опікуном - оборонцем.
- 11/ Виховник є разом зі своїм роєм під час необхідної тиші.
- 12/ Виховник спить разом зі своїм роєм в тому ж шатрі чи кімнаті.
- 13/ Виховник трактує всіх своїх вихованців однаково. Він ніколи не керується якимись симпатіями, знайомством, спорідненням чи впливами. У відношенні до дітей виховник є ПРАВЕДЛИВИЙ, ніколи не є ШОРСТКИЙ.
- 14/ У відношенні до відвідуючих табор /батьків молоді, гостей/ виховник є чемний, услужний, якщо вони його питають про це він радо поділить зі своїми заввагами про свою працю з вихованками.
- 15/ У відношенні до своїх співтоваришів /братчиків-сестричок/ виховник є все добрим товаришем, охочий допомогти кожному, що тільки його помочи потребує.

16/ Виховник розуміє, що його виховна праця це важлива ділянка його служби в Пласті. Він дбає про добре ім'я Пласту та його табору й він ніколи не зробить нічого такого, що могло б принести неславу, чи сплямити добре ім'я Пластуна.

Цих кілька завваг ДЛЯ ВАС - НОВАЦЬКІ ВИХОВНИКИ/-ЦІ/!
ПРИЗАДУМАЙМОСЯ НАД НИМИ! ПАМ'ЯТАЙМО ПРО НИХ, коли вирушимо ДО ТАБОРІВ!

ВЕСЕЛОГО Й УСПІШНОГО ТАБОРУВАННЯ
ВСІМ ВАЖАЄ

Сестричка СТАХА

Сестричка МАРІЙКА Ш. - Вінніпег.

ПОХВАЛИ Й КАРИ в НОВАЦЬКИХ ТАБОРАХ.

Питання це дуже а к т у а л ь н е в таборах, хоча наші невачата рідко коли серйозно провиняються. Звичайно їхні прогріхи це малі провини проти дисципліни табору. Як же їх за це карати? Слова не все помагають, а те й шкоро йдуть у забуття. Головне тут, щоб діти самі зрозуміли, що поступили неправильно.

Одна подія, що її подаю, привела до висновку спребувати на таборі щось нового. Було це так:

Рано невачки йшли на Службу Богу і в таборі залишились тільки дижурні, що робили порядки по кімнатах. Кімнат було чотири, а кімната ч:3. дїстала найчастіше прапорець чистоти. В інших кімнатах команда все знаходила чи то черевик по середині кімнати, чи вим'яту подушку, відкриту валіску, чи навіть кочик на ліжку стягнений надто в один бік. Дижурні запевняли, що вони залишали кімнати в певному ладі й ніхто крім них до кімнат вже не входив. Та згодом показалося, що розва одного з роїв так хотіла, щоб її рій дїстав прапорець, що насмілилась робити пакости по інших кімнатах, щоб тільки її кімната здобула прапорець. Коли і як вона це зробила годі було збагнути, бо все вона була з невачками та все таки виявила неабияку зручність й бистроту на жаль на негарне діло. Що ж було з нею робити? Командантка так промовила їй до сумління, що вона аж рєзплакалась, а обєзна, замість карати рішила, що розва має сама себе покарати Так і сталося. Розва сама себе покала і ця кара була куди строгіша, як її далаб була обєзна.

З того часу обєзна вже сама не карала, а невачки самі накладали на себе кари: те їдунки всі помити, те сміття в цілому таборі позбирати, те відмовитись від мереженого, чи від кунелі /-ох! це вже було таки найгірше!/, гелєсались до помочі в кухні, тощо.

Коли б так обєзна карала, не було б кінця наріканням на кривди, несправедливність, а так невачка сама зголєшувала кару, сестричка її одобрявала, невачка сама пильнувала, щоб кару відбутти і після цього зголєшувала, що відбула кару.

Не обєходилась деколи від звершливих моментів, як ось з подією, що сталась з найменшою невачкою Лярискою. Вона любила гейдатись і в кожду вільну хвилину була на гейданці.

Ляриска була при тому примірною і карною новачкою, але одного разу таки провинилась. Встала від столу перша, побігла помити їдунку й прийшла перед їдальню, щоб першою бути готовою до відходу в табір. Вона знала, що це не було дозволене, бо цілий рік мав ждати до спільної молитви й щойно тоді йти мити начиння та відійти рядочком до табору. Скінчилося тим, що Ляриска мала себе покарати ... Думала хвилинку й тоді сказала:

- Сестричко, я 2 дні не буду гойдатися!

Кара ця була страшенно жорстока, за таку невелику провину. Сестричка змістя зменшила її на один день і аж жалісно було глядіти, як Ляриска крутилась ввесь час коло гойданки й дивилась, як її приятелька, Мартуся, гойдалась, а вона ні.

В цей сам час, коли Ляриска мала бути покарана, виступила з лави ще Галя зі словами:

- Сестричко, прошу і мене покарати, я теж те саме зробила.

Однак її не покарали, а вказали як примір новачки, що зробивши зло, зуміла перед усіма признатись.

ПОХВАЛА і КАРА - це виховний засіб і ними не можна зловживати. Недосвідчений виховник може легко "переборщити", коли взоруючись на власному переживанні, покарає новаків наказавши їм якийсь час стояти "на струнко" під маптом, чи маршем "за кару" бо це пахне "капральством" і не повинно мати примінення в новацькому таборі.

ПОХВАЛИ є теж дуже важним засобом для відмічення різних осягів новаків і про те була вичерпна гутірка в 20-му числі В.О.Р. Я хочу тільки згадати, що устна похвала скоро забувається, а на таборі є прерізні можливості нагородити новачат ділом. Напр.: В нагороду за такий те осяг, новак-новачка піпалить ватру, буде розносити пошту, записуватиме добрі діла новаків ... і т.д.

Наша найбільш примірна новачка Галя була відзначена за звірцеву поведінку тим, що вона "мала честь" випустити зайчика з клітки на волю.... Новачки пішли в лісок, станули колесом. Гялюся відкрила сітку з клітки. Зайчик поставив передні лапки на стінку клітки і хвилинку розглядався довкола. Нагло зайченя зарухало вухами з радості і вискочило - "скок - скок" - і опинилось перед новачками. Новачки відружово реступились реблячи вільний прохід, і завзято махали рученятами, кажучи: "Па, па, зайчику, іди до мами". Новачки були не меше зворушені, як і зайченя, що йому так несподівано даровано волю. Наша Гялюся була "в сьомому небі", що її так нагороджено .. і привітала своїх родичів окликом "й зайчика випускала...!"

Ту подію пам'ятатиме Галя ціле життя, а усну похвалу, мабуть забула б скоро...

Кінчаючи, бажаю успіхів і радості всім тим, що цього року будуть мати щастя працювати як виховники у таборах нашого новачтва.

ДОБРОГО Й ВЕСЕЛОГО ТАБОРУВАННЯ!

ПРИВІТИ НОВАЦЬКИМ ТАБОРАМ

Гарний і приємний це звичай пересилати привіти із табору. Всі наші пластуни й новачки про це знають і кілька днів після початку табору пришуть привіти з табору до своїх батьків, рідні та друзів.

У традицію ввійшов обмін привітаннями між таборами, що відбуваються у той сам час і треба даліше продовжувати ту так гарну практику. Щоб допомогти командам цього річних таборів педаю адреси декільки пластових осель та час таборування новачок і новачків.

Було б одначе добре не трактувати такого привітання, як обов'язкову формальність так тільки, щоб позбутись, а деклас-ти дещо старання і дбаливности в оформленні привіту. Як це зробити?

Дещо більший листек паперу можна гарно розмалювати орнаментом /між новачтвом все знайдеться хтось, що рисує чи навіть малює/ чи врізцем вишивки, чи може барвистими квітками. Можна накреслити шатрами, чи будиночками шкіц табору, припнати в розі листка засушену галузочку сосини чи китичку малесеньких шишок, зробити малесенький човничок з кори, вітрильник, чи навіть ляльку з табору новачок і т.п. Можливостей багато і помисловости мабуть у нас не бракуватиме.

Ото ж - НЕ ЗАБУВАЙМО ПРО ПРИВІТИ З ТАБОРІВ!

Табір "НОВИЙ СОКІЛ" к. Бафало

Новачки і новачки таборують
від 5 до 26 липня

Ukrainian PLAST Camp
School St.
North Collins, N.Y.

"БОБРІВКА" к. Гартфорд

Табори новачків і новачок
5 - 26 липня

Ukrainian Youth Camp
North Colebrook, Conn.

"ЗЕЛЕНИЙ ЯР" к. Дітройту

Новачки 28 червня до 19 липня
Новачки 19 липня до 8 серпня

Ukrainian Camp Dibrova
6400 Maltby Road
Brighton, Mich

Табір Іст Четгем к. Нью Йорку

Новачки 27 червня до 1 серпня
Новачки 1 - 29 серпня

Ukrainian PLAST Camp
East Chatham, N.Y.

"ВЕЛИКИЙ ЛУГ" к. Шикаго

Новачки й новачки
28 червня до 25 липня

Ukrainian Youth Camp
Road 3 c/o Otto Farm
Mauston, Wisc.

Адреси інших таборів покищо нам невідомі, але розвідати про них не буде надто важко.

О.Н.К.

При цій нагоді не повинні команди таборів забути вислати привіти з таборів чільним пластовим провідникам. В кожному нашому властевому з'єднанні є багато не лише пластових але загально громадських діячів - прихильників ПЛАСТУ, що не тільки морально але неодноразово поважно матеріально підтримують пластову виховну діяльність. Скільки є незвичайно активних громадян в Кружках ПРИЯТЕЛІВ ПЛАСТУ, що сплачують приміщення пластових демівок, збирають пожертви на будову пластових демів, таборів, сплачують побут в таборах незаможній мелоді і т.п. ВСІХ ІХ Є САМЕ ТЕНЕР ЧУДОВА НАГОДА ВІДМІТИТИ і в подяку за підтримку ПЛАСТУ привітати письмом від пластової - новацької мелоді з табору.

ІСТОРИЧНИЙ КАЛЕНДАРЕНЬ

- ЛИПЕНЬ: 8-10, 1709 Бій під Полтавою
29, 1918 Павло Скоропадський став гетьманом України
7 - св. Івана. В цей день святкують свято Купала хоро-
водами, співами, танками та пусканням
віжків на воду.
24 - св. княгині Ольги.
28 - св. князя Володимира Великого
- СЕРПЕНЬ: 4, 1687 Іван Мазепа став гетьманом України
14, 988 Хрещення України
15, 1856 Народився Іван Франко

ПЕРЕГЛЯД ВИХОВНИХ МАТЕРІАЛІВ

ОПОВІДАННЯ КНЯЖИХ ЧАСІВ:

- Княжий двобій - Вол. Барагура, Веселка 4/54, стор. 7.
Яске сокечно - Віра Лебедова, Веселка 7/55, стор. 3.
Коли Дмитрів дзвін уперше задзвонив - А. Лотоцький, Веселка
11/55, стор. 2.

ОПОВІДАННЯ КОЗАЦЬКИХ ЧАСІВ:

- Великий дух України /Мазепа/ - А. Лотоцький, Веселка 1/54,
стор. 6.
Що ж знаю про Гетьмана Мазецу - новачка С.Л., Готуйсь 4/54,
стор. 9.
Малий герой з Краснополя, Готуйсь 1 - 5/54.

ОПОВІДАННЯ НОВІТНІХ ЧАСІВ:

- Перший бій - Р. Завадович, Готуйсь 8 - 10/56 та 1 - 2/57.

ГЕОГРАФІЧНІ ОПОВІДАННЯ:

- Листи з України /опис областей/, Готуйсь 1955, 1956, 1957.
Що необхідно знати українській дитині, Юні Друзі 3/55, стор. 3.
Крим - Л. Полтава, Юні Друзі 3/56, стор. 13.
Україна - Л. Полтава, Юні Друзі 1 - 2/57.
Дніпро-Славута - Січеславець, Веселка 3/58, стор. 8.
Як Дніпро йшов до моря - Софія Тобілевич, Веселка 3/58, стор. 9.
Чорне море - Л. Полтава, Веселка 4/58, стор. 6.
Полісся - М. Маморський, Веселка 7/58, стор. 11.
Над Чорним Морем - Ніна Бурик, Веселка 7/57, стор. 6.
Карпати - В.Б., Веселка 7/57, стор. 10.
Серед зелених ялин - Д. Свіченко, Веселка 8 - 12/57.

ОПОВІДАННЯ:

- Як Ромко став чорноморцем - Сірий Орел Орест, Готуйсь 4/58,
стор. 4.
Що розказував світлячок - Ніна Мудрик-Мриц, Готуйсь 6/58, стор. 2.
Легенда про шеницю - Марія Туркало, Веселка 7/55, стор. 5.
Мак /легенда/ - Катря Гришевич, Веселка 6/57, стор. 4.

На зайчиковій галеві - Р. Завадович, Веселка 8/57, стор. 4.
Перший парасоль - переказав Б. Д., Веселка 11/57, стор. 4.
Біда навчить - Леся Українка, Веселка 2/55, стор. 4.

НАЗКИ:

Про лицаря Добриню і його сестричку Забаву - Юрій Тис,
Веселка 1 - 4/57.
Чарівний кораблик - Івга Шугай, Веселка 2/55, стор. 10.
Стривігор - Текля Білецька, Веселка 11/56, стор. 7.
Вовчик Гострозубчик - Дядько Мирон, Мій Приятель 7/56, стор. 12.
Лев і миша, Дні Друзі 3/55, стор. 10.
Назвавши батько, Дні Друзі 4/58, стор. 12.

ПРИРОДНИЧІ ОПОВІДАННЯ:

Сарна - Л. Бачинський, Готуйсь 3/58, стор. 7.
Вовки на степах України - Вуйко Квак, Готуйсь 6/55, стор. 11.
Кормі українських лісів - Л. Бачинський, Готуйсь 8/55, стор. 8.
Пострах мешканців гірських околиць - Вуйко Квак, Готуйсь 10/55,
стор. 8.
Найбільш цікаве й працювате звіря на Україні - Вуйко Квак,
Готуйсь 4/56, стор. 11.
Вузі та змії - Вуйко Квак, Готуйсь 5/56, стор. 9.
Чи знаєте нас /рисунок птахів/, Готуйсь 8/56, стор. 14-15.
Гризуни на Україні - Л. Бачинський, Готуйсь 8/58, стор. 9.
Щаслива кожущинка - Л. Бачинський, Дні Друзі 5/57, стор. 16.
Природа навколо нас /бжолі/, Дні Друзі 5/57, стор. 18.
Лилик - Л. Бачинський, Дні Друзі 5/58, стор. 16.
Лісовий акробат - Л. Бачинський, Веселка 2/55, стор. 9.
Улюблений птах українського села /бузьок/ - Л. Бачинський,
Веселка 3/55.
І там материнська любов - Л. Бачинський, Веселка 5/55, стор. 9.
Про золотих бжілок - Л. Полтава, Веселка 7/56, стор. 3.

ВІРШІ:

Гордий гриб - Р. Завадович, Дні Друзі 4/55, стор. 9.
Ніч вже йде - Ніна Мудрик, Готуйсь 2/54, стор. 10.
Заспаний Петрусь - Ніна Мудрик, Готуйсь 3/54, стор. 3.
Перша Ватра - Ніна Мудрик, Готуйсь 4/54, стор. 5.
При вогнику - Вуйко Іван, Готуйсь 7/57, стор. 9.
Дні відпочинку - Ролянин, Веселка 7/57, стор. 3.
У лісі - Н. Передісна, Веселка 7/57, стор. 3.
Бжілка - О. Кобець, Веселка 7/56, стор. 4.
В літку - О. Кобець, Веселка 7/56, стор. 4.
Дитинство кн. Святослава - О. Олесь, Веселка 1/54, стор. 4.
Княгиня Ольга-мати - О. Олесь, Веселка 1/54, стор. 4.

ПІСНІ:

Подісся /без нот/ - Д. Фальківський, Готуйсь 8/55, стор. 8.
Веснянка /танок-забава з нотами/, Готуйсь 4/56, стор. 8.
Пісня про журавля /з нотами/, Веселка 6/55, стор. 12.

МАЙСТРУВАННЯ:

- Вішак для рушників, Готуйсь 3/53, стор. 11.
Мишка зі сукна, Готуйсь 2/55, стор. 8.
Збудуй літака, Готуйсь 3/55, стор. 10.
Майструймо човники, Готуйсь 3/55, стор. 13.
Козацька й татарська шапка, Готуйсь 2/56, стор. 10.
Як будувати ватру, Готуйсь 5/56, стор. 12.
Збудуй вітрильника, Готуйсь 7/56, стор. 11.
Тіні на стіні, Готуйсь 2/57, стор. 9.
Що зробимо з жолуддя, Готуйсь 8/57, стор. 12.
Різне, Юні Друзі 5/56, стор. 18.
Вироби з жолуддя та шишок, Юні Друзі 6/56, стор. 17.

СЦЕНІЧНА КАРТИНА:

Зайчикова пригода - Івга Шугай, Веселка 7/57, стор. 6.

ЗВИЧАЇ:

Гей на Івана, гей на Купала - Михайло Маморський, Веселка 7/55, стор. 6.

Герби українських земель, Готуйсь 1/57, стор. 10.

Всі числа журналу "ВОГОНЬ ОРЛИНОЇ РАДИ" дають великий вибір оповідань, гор, пісень, майстрування, віршів, сценон, загадок та інших матеріалів. Старайтеся дістати всі попередні числа ВОР.

СИЛА УКРАЇНСЬКОЇ ВИШИВКИ

Було це давним - давно на нашій Україні. Жили у городі Чернігові брат зі сестрою. Брат звався Яромир, а сестра Доброслава.

Яромир був лицар славний, тисяцький у війську княжому. Як ранком виїхав було із двору в степ, на білому коні, в блискучій зброї, попереду війська свого, так здавалося сонце ясніше засвітило, буйна трава степова до ніг йому стелилася.

На вулицях города всі уступалися йому з пошаною з дороги, бо всі знали, що нема лицаря над Яромира.

А найбільше боялися його люті половці у степах. Бо знали, що коли тільки виїде він у чисте поле, як лиш махне мечем, то так і горе буде їм поганим..

А Доброслава гляділа крізь мале віконце у своєму хоромі, як проїздив Яромир вулицями і раділа, що ніхто не має такого хороброго брата як вона.

Та ось ішов князь київський проти лютих половців. Пішов і Яромир зі своїми дружинниками.

Прошло багато днів; аж ось повертаються княжі воїни та кажуть Доброславі:

"Із сумною вісткою прислав нас до тебе князь київський. Взяв лицаря Яромира хан половецький живцем у неволю. Повіз його у далекі степи половецькі. Даремно старалися ми його догнати..."

І заплакала Доброслава, і ранком, поки ще челядь спала, пішла у світ шукати свого брата.

Ще весело їй ішлося, поки йшла селами українськими. Там і люди її радо гостили, та на ніч приймали, та ще вказували, кудю їй у степи половецькі прямувати.

Ще їй мило було, коли вийшла в степи українські. Трава там така буйна буйна, а квітів барвних – аж за очі хапає. А понад степом птиці та птиці, та всі летять на схід. Пішла за ними і Доброслава, бо знала, що туди дорога до половців.

Та вийшла у степи половецькі – а там вся трава жовта, зів'яла, гарячим сонцем пережарена, і ні квітів, ні пташок не видати. А сонце жарить, жарить, що їй іти важко. Та не приставала Доброслава, а все спішила, щоб якнайшвидше до Яромира дістатися.

Довго блукала вона по степу, вже їй із голоду та втоми ледве ворушитись могла, аж ось, стоять гострокінчасті половецькі шатра на степу. Підійшла вона ближче, та зустрінула сторожу половецьку. Розказала їм, хто вона, та кого шукає. Посміхнулися злотно половці та повели її до свого хана.

А хан і справді держав Яромира у себе в шатрі замкненого. Та що раз питав: "Чи хочеш ти, лицарю руський, Яромире, мені на службу стати, разом зі мною русичів воювати? Дам тобі, що лиш захочеш, ще й за сина свого прийму!"

А Яромир відказував: "Немила мені твоя служба, руський я лицар, а русичі до смерті вірні князеві своєму та землі своїй. Не буду ж я задля твоїх багатств наших звичаїв прадавних ламати!"

І тоді хан лютівся дуже, і казав замкнути Яромира в окремому шатрі, куди ні промінчик сонця не падає, та самою водою та сухим хлібом годував. І мучився Яромир, і чорнів і чахнув із кожним днем. Уже здавалося не то що мечем орудувати, а навіть і кроку поступити не міг – би, та все таки коли хан питав його знов, чи хоче він князя свого зрадити, Яромир казав: "Ні!"

Так от, коли прийшла Доброслава, задумав їй хан великого болю завдати. Сказав він: "Є у нас лицар Яромир, та не хоче він сестри своєї ні бачити ні знати. Він вже сам до половців пристав, і забув про Русь та про князя." От ти поклонися мені, то й тоді він з тобою говоритиме".

І запалало гнівом личко Доброслави, і сказала: "Може і поклонився вам мій брат, коли ви його голодом чи мукою приборнали, та я вам ніколи не поклонюся!"

І мов вітер степовий вибігла із ханового шатра та помчала у степ. Впала на землю горячу від сонця, та гірко, гірко ридала, що віддурився братик її Яромир і землі рідної, і сестри своєї. І встала і пішла куди ноги понесли. І так зайшла знов у степ український.

І почула як знов заспівали птачки, побачила квіти барвисті, мов море. І подумала: "І якже це міг мій братик такої краси віддуратися. От, якби я так могла йому хоч трохи тих квіток передати! І стала рвати квіти, і сіла і почала з них сплітати сорочку для брата. Що білі квіти то полотно, а що сині, червоні, зелені, то дивні взори на рукавцях і кругом шиї і долом повимережувала.

Покінчила вона сорочку, завинула її в ніжне павутиння, щоб дорогою не понижити, та пішла знов у степи половецькі.

Підійшла до табору половецького темною нічкою та стала сторожу благати: "Занесіть," каже, "оцю сорочку лицареві Яромирові, що у вас пробуває!"

Довго довго не хотіли половці вволити їй волю, а вкінці один із них змилосердився таї каже: "Давай сюди, дівчино, занесу я її твому братові, коли так дуже просиш."

І приніс сорочку, квітами українськими мережану, до шатра Яромира, та кинув йому, а сам швидко пішов, щоб бува хто його не підглянув. І одягнув Яромир на себе цю сорочку, і дивне диво! Що ось ледве ворухитись міг, а тепер знов сила давня, лицарська, повернулася йому, що колись вже й у землі далекій половецькій, думав, і загине марно, то тепер туга за землею рідною і на місці всидіти не давала.

І нічкою невидною, викрався із намету ворожого, і буйним вихром погнав у степ. Дарма, що на конях половці його здоганяти хотіли, бо він добре поміж травами ховався, та їх із сліду зводив.

І знайшов він у степу сестру свою Доброславу. І розказав їй, як то квіти українські, що вона своїми руками у сорочку вплела, йому сили та відваги дали, та з неволі чужої врятували.

І пішли вони обоє на Україну, де небо синє, і ясні води, і тихі зорі і де квіти найкращі на цілому світі, і де Яромира лицарі його у городі Чернигові дожидали.

І з того часу всі українки залюбки вишивають-мережать квіти барвисті. І хто глядить на них, тому радісно на серці стає, бо така вже дивна у цих квітках сила...

ХОРОБРИЙ ЛИЦАР КНЯЗЬ СВЯТОСЛАВ

В цьому році минає 990 літ від славного походу князя Святослава на Болгарію.

Святослав був сином великої княгині Ольги. Від молодих літ Святослав любив слухати оповідання про лицарські походи українських князів й найкраще любив бавитися у війську. З дітьми на княжому дворі робив "походи" на ворогів - хозар або печенігів. Така любов до війська зісталася у нього на ціле життя.

Як став князем, перш за все подбав про добір добрих старшин для своєї дружини. Старався зібрати як найбільше війська та добре його вишколити.

Святослав жив дуже скромно, зовсім не по княжому. Не любив дорогих одягів, не був вибагливим, вів вояцьке життя. В походах спав на землі, підстеливши ряднину чи сукно, їв сире м'ясо, печене на вуглях. Його хоробрість, відвагу та силу подивляли й шанували тодішні вороги України: печеніги, болгары та греки.

Ось як описує нашого войовничого князя старий грецький літописець Лев Діакон: "Святослав приплив на звичайному великому човні. Веслував разом з дружинниками. Був він росту середнього, мав густі брови, блакитні очі, плесканий ніс і оголену бороду. Голова була вся оголена, лише з середини звисав довгий чуб-оселедець, що означало його шляхетне походження. Груди мав широкі, всі часті тіла сильно збудовані. В одному вусі висів золотий ковч з двома перлами і червоним агатом. Одіж його була біла і нічим не відрізнялася

від інших, крім чистоти. Вигляд мав суворий і страшний."

Дружина дуже любила свого князя, була йому без застереження вірна і разом з ним здобула багато великих походів з перемогою й славою для України.

Почав війни князь Святослав з дикими ордами, які стало непокоїти Україну. По п'яти літах він нагнав їм такого страху, що імя князя викликало жах. Україна мала спокій.

Грецький цар Никифор Фока мав війну з болгарами й просив нашого князя на поміч. Князь Святослав дав згоду і вислав посланця до болгар, що йде на них війною й щоб готовилися до оборони.

Під самою столицею Болгарії Переяславцем в 968 році відбулася велика битва. Болгари були розбиті. Князь заставив їх платити данину а з Переяславця зробив другу столицю України.

Коли князь був зайнятий в Болгарії, печеніги про це довідалися й напали на наші землі. Це примусило князя поспішно вертати до Києва боронити власні землі. Печеніги були знова прогнані з України.

По трьох літах греки погодилися з болгарами й намовили їх виступити проти нашого князя.

Ця грецька зрада й невдячність за поміч, яку зробив їм князь Святослав в 968 році, примусила його знову йти на болгар. В 971 році другий раз князь Святослав заняв Переяславець, остро покарав болгар і не міг подарувати грекам їх зрадливе поступовання.

Святослав рішив повести свої дружини на греків. Князь мав лицарську вдачу, ніколи не нападав підступом, а дав знати грекам щоб приготувалися до битви, бо йде їх покарати.

Кінно й пішо билися князі війська і після тяжкої січі розбили греків, здобули їх городи й так їх спустошили, що потім цілі столиці були пусті.

Греки піддалися і їх цар Іван просив про мир, приїхав на стрічу з нашим князем і підписав мир.

Сили дружини князя Святослава сильно змаліли й він рішився вертати до Києва на відпочинок і для збільшення сили дружини.

Іхав Дніпром-Славутою і не хотів оминати порогів і тут його несподівано стрінули великі сили печенігів.

Болгари вислали посланців до печенігів й повідомили, що князь Святослав з великим добром вертається до Києва і має слабкі сили.

В нерівнім бою впав наш лицар, хоробрий князь Святослав на 28 році свого панування на княжому престолі.

Ми українці можемо бути гордими що мали такого славного великого князя Святослава й повинні його наслідувати тоді, як на то прийде слушний час.

Л. Б.

ОСТАПКОВІ ВОЄННІ ХРИСТИНИ

Остапків батько був посесором у добрах кн. Острозького на Волині. Остапкові кінчився вже 12-ий рік. Від 7-го року його життя найняв йому батько вчителя. Вчився Остапко гарно. Та все ж таки більше тягнуло його до шаблі, лука та рушниці. Батькові це дуже подобалося. Він говорив:

— Буде з Остапка лицар!

Раз бавився Остапко з хлопцями на другому кінці села під лісом у війну. Одна частина були християни, а друга татари. Остапко проводив християнами. Татари пішли на гору й відтам мали несподівано напасти на християн.

Остапко, як добрий отаман, скрив своє військо в лісі, а сам виліз на найвищого дуба, щоб розглянутися куди пішли татари. Нараз побачив він на шляху куряву. Приглядається добре, а це люди на конях та завважив і гостроніччасні шапки. — Татари! — блиснуло йому в голові, і він швидко зісунувся на землю й каже до своїх: хлопці! Татари, справжні татари йдуть. Відділ невеличкий найбільше 12 люда. Але можуть наших "татар" узяти в полон. Мусимо їх рятувати. Ти, Івасю, найшвидший у ногах, перекрадеши до наших хлопців і сповістиш їх про небезпеку. Скажеш, щоб продісталися крадькома до цього ярку й там скрилися. А як почують крик пугача, нехай вискочать і засиплять татар стрілами. А ми їх рівночасно привітаємо відсіля стрілами. Так візьмемо їх в два вогні.

Івась негайно помчав до другого відділу. Остапко вів своїй дружині скритися в лісі й держати луки напоготові. Як він крикне з дерева пугачем, стріляти. Сидить Остапко на дубі та стежить за відділом татар. Ось вони вже підїздять під ліс.

Пугу, пугу! — роздався крик пугача. На млі ока, яких сорок стріл сипнуло з двох боків на татар. Чотирьох татар повалилося з коней до долу. Татари змішалися, а тут удруге сипнули стріли. І знов трьох татар впало. Вже їх тільки шість осталося. В тій хвилині з ярку й із ліса вискочило сорок хлопців та хапають татарких коней і стягають із них татар. З цих татар, що впали з коней, було п'ять живих. І їх взяли хлопці в полон, перев'язавши насамперед їх рани.

І з полоненими та з їх кіньми подалися всі до двора. Велика була радість і втіха в дворі, як хлопці привели полонених. Коли хлопці оповіли п. Дашкевичеві всю пригоду, сказав він до сина:

— Будеш отаманом, Остапку! Так і було. Остапко як виріс, став чернаським і канівським старостою. Там збирав відділи козаків і добре давався татарам у знаки.

Антін Лотоцький

Дзвіночок ч. 71/1937

ПЕТРУСЕВІ ЧОБОТИ

/Воєнний спомин/

Лючень 1920 року був справді лютий, а вже найлютіший був він на степах України. Так снігом усі шляхи позамітало, а так мороз тиснув, а така сніговія була, що страшно було й з хати виходити.

А в ті часи українське військо, десятковане хворобою тифу, мусіло ще й від ворога-москаля відбиватися. Втоплені, обезсилені, голодні й холодні йшли наші стрільці до бою. Така була й та частина, що прийшла одного дня передполуднем до села Матвіївки. Стрільці позаходили до хат та грілися та дечим покріплялися, бо зараз мали далі поспішати. Прийшла й та година, що впав наказ, виступити, і стрільці повибігали з хат та уставившись у ряди, стали відходити. З пожалінням дивилися люди на своє рідне військо. Помагали, чим могли, — але обуви таки бракувало, бо і в людей було з обувом круто. Тому не один воляк ішов в подертих чоботях, а один то таки не мав на ногах нічого, тільки обвинув їх шматами й прив'язав дротом.

Того молодого стрільця побачив Петрусь, дванадцятьлітній хлопча, що біг у той час від тітки додому й станув, щоб приглянутися військові. Властиво не біг, тільки ледве йшов, бо він був у старих батькових чоботях; батько лежав хворий, а Петрусеві дозволили взутися... Побачив й подумав, що до хати йому недалеко — і скинув чоботи та підбігши до того босого стрільця, кинув їх перед ним, а сам утік. Але хоч і біг він босими ніжками, то все ж таки треба було ще перебугти дві вулиці, перескочити два перелазы й майнути глибоким снігом через город, аж поки не вскочив у свої сіни.

Мати тільки ажнула та нічого не сказала, раз — щоб не безпокоїти батька, — а подруге, думала, що в Петруся хтось насилу відібрав чоботи.

А Петрусем по хвилі стало трясти; він дістав горячку і ліг біля батька на постіль.

Лежав наш Петрусь щось два тижні — і вже поздоровів та міг сісти на постелі. За той час війська в селі не було. Аж якось на початку березня прийшло військо. Прийшли стрільці до хати Петруся таї стали казати, що один стрілець шукає якого хлопця в тому селі, щоб йому заплатити за даровані чоботи. Мати аж у руки сплеснула таї розповіла про те: що то власне її Петрусь прийшов до дому без батькових чобіт і мало що не вмёр через те.

Зараз вибіг один стрілець з хати, а за чверть години входить до хати кілька стрільців, а між ними пізнає Петрусь і того, що йому дав був чоботи. Стрілець уже сав у нових чоботях, а в руці має клунок. Приступає до Петруся: — Ось, тобі, хлопче, нагорода за твій дарунок! Нам пощастило розбити одну ворожу частину і захопити її обоз. Там було багато нових чобіт і всякого добра. Ось ми всі в нових чоботях, а тут ці дві нові пари і для тебе і для батька. Тільки старої пари тобі не віддам, бо наш сотник узяв їх, щоб віддати їх до музею, щоб були памятною: як українські діти помагали рідному війську. Тільки ще запишу собі імя твоє й твого батька та мами, щоб ту картку покласти в ті старі чоботи. Вони для України дорожчі, як сто пар новий чобіт...

О.П.

БАБУСИНА СВИЧЕЧКА

Жила собі давнім – давно в одному селі на Україні старенька бабуся Горпина. Бідна вона була, та нічого не мала, та все мусіла до чужих людей на роботу найматися: то городи полоти, то гусей сторожити, щоб у шкоду в чуже збіжжя не зайшли, то зимою прядла та вишивала людям. Бо іншої роботи вже й робити не здужада, така вже старенька була. Аж ось раз зібралася громада людей із горпиноного села у Київ на прощу. Задумала вона йти у Київ, святим угодникам у Лаврі поклонитися, свої свічки перед чудотворними іконами святими поставити. От і бабуся Горпина попросилася, щоб і її взяли. Що всю зиму довгими ночами вишивала, то просила господарів, щоб їй не грошей а воску дали, щоб і вона могла свою свічечку зісувати та у Лаврі перед іконами поставити. Дістала вона того воску, та зсуна-свою свічечку, та таку маленьку та тоненьку, загорнула її у чисту хустинку, та пішла разом з іншими людьми в Київ.

Ідуть вони, ідуть... Що молоді, то їм і не важко. Ідуть собі швидко шляхом, розмовляють. А бабуся старенька, то в неї незабаром і ноги заболіли. А це вони ще лиш два, три села минули, а до Києва ще далеко, далеко. Стала бабуся від інших відставати, позаду всіх лишатися. І що дальше, то гірше. Просити не сміє щоб для неї всі хоч трохи пристанули, бо їм же ніколи, а тут і ногу об гострий камінь скалічила, таї йти вже далі не може. Сіла вона при шляху та плаче гірко. Аж тут глянь, іде шляхом велика пані. Повіз такий гарний багатий, золотом цяцькований, а коні білі та дужі, як змії. Пристанула вона коло бабусі, та питає:

"А чого це ви, бабусю, плачите?"

"Та ось, бачите, пані, зібралася я на прощу до Києва, свічечку вже і зісукала, та годі мені за всіма іншими добігати, та ще й ногу скалічила. Не побачити вже мені Києва, не побачити, а так все життя про нього і мріяла! От, якби ви, пані, на мене бідну та зглянулися, та хоч мою свічечку зі собою взяли, та перед святою іконою у Лаврі поставили, то все може Бог Милосердний на мене бідну зглянувся б!"

Жаль стало пані бідної бабусі, взяла від неї свічечку, та пообіцяла, що в Києві перед іконами поставить. Подякувала їй бабуся, поблагословила, взяла костура в руки, та пошкандибала додому.

А пані поїхала в Київ. Іде, та все думає: і як їй з оттакою маленькою свічечкою та в саму Лавру, та перед святі ікони йти? От хіба що люди висміють, що така багата та знатна пані, та кращої свічечки вже знайти не могла! От так і подумала, та як проїздила понад Дніпро біля Києва, кинула бабусину свічечку у воду. Кинула, та поїхала. Накупила свічок добрих, великих, жовтих аж золотих, та пішла у Лавру перед святі ікони ставити.

Та лихо, що засвітить свічку, що хоче на ставнику поставити, а свічка так і перевертається. Пробує вона ще раз, не хочуть свічки стояти. Уже й паламар, і сестриці церковні допомагають, нічого не вдіють. Що поставлять свічечку, так вона і падає. А люди між собою в церкві так і думають: "От якась погана людина що її свічок святі Божі приймати не хочуть!"

Намучилась із ними пані, намучилась, набралася сорому перед людьми, аж ось гадка їй прийшла: а може це тому, що я бабусину свічечку та в Дніпро кинула?

Миттю звеліла вона візникові запрягати коні, та поїхала на Дніпро, де цю свічечку у воду кинула. Приїжджає, аж чудо! Бабусина свічечка не потонула, а по верху по воді плаває, та ще й горить так ясно-ясно! Послала вона щоб свічечку із води виїняв. Не довго він і забарився, свічечка й сама до берега приплила.

Взяла її пані, в Київ повернулася, та вже не горда, як колись була, а низько, низько перед престолом голову клонить. Поставила вона бабусену свічечку на самому переді на ставнику, а тоді вже і свої свічки ставити стала, і всі вони стояли рівненько, та найкраще, найясніше горіла бабусина свічечка. Так і видно, що Господь Милосердний на неї ласкавим оком Своїм глядів...

/Із читанки Крушельницького/

Сестричка Дзвінка

ЧЕРВОНІ МАКИ

В городі одного господаря росли маки. Вони не пахли так приємно як гвоздики, не були такі барвисті як горошок, не пишалися як панські рожі, але зате їхні широкі голівки були червоні як кров, а серединки чорні як вугілля. Ціла природа любила Маків. Кожного ранку роса мида їхні чорні очка, кожного дня сонечко усміхалося до них і гріло їхні зелені листочки, а час-до-часу дощик купав їх в теплій воді.

Любили Маків посестри-квіти. Маки ніколи не сварилися, все тупили свої голівки одна до одної і співали гарні пісні з Вітром. Були привітні до кожної квітки, навіть до маленької кульбаби, хоч другі квіти не любили її, бо "вона погана". Щовечора підносили Маки свої голівки до сонця та дякували йому за те, що сяло на них цілий день. А тому, що Маки були добрі, згідливі, що любилися взаїмно, їхня земля була чорна та найкраща в городі, Бо де згода, там добро.

Заздрість зарогіла в серцях Будяків, що росли на смітнику. Вони прижмурювали очі та дивилися жадібно на землю маків через пліт.

- Заберім її від них - сказав Старий Будяк з гострими кльцями.

- Подушім Маків, щоб нашою стала їхня земля, щоб не мусіли жити на цьому смітнику. -

- На Маків! На Маків! - засміялися погані будяки та пустили свої коріння поїд паркан.

Сонце, рано вставши, побачило під білим парканом колючі листки Будяків. Вони витягали їх і кололи ніжні личка Маків, вони пускали свої довгі, грубі корені в землю і душили тоненькі корінці Маків. Маки не могли жити без коріння. Вони клонили свої голівки і вмирали.

Та прилетів Вітер. Маки ще мали силу піднести свої голови. Вони плакали: - Поможи нам, Буйний Вітре! Преси у сусідів наших, у Рож - чи не дозволили б нам перенестися на їхню землю. Вони ростуть далеко одна від одної, ми змістилися б посередині. Лети, Вітре, благасмо тебе, бо нас все менше і менше! Вітер полетів, просив Рож і вони дозволили Макам переселитися на їх землю.

Вітер череніс зернятка Маку в город Рож. Впав дощ. Ранком пригріло сонце, зернятка пустили корінці. За якийсь час Маки розцвілися

знову. Розглянувся Перший Мак довкола себе і спустив головку.

— Але вони чудові ті Рожі! В них такий пишний червоний колір, а запах такий солодкий, вони найкращі квіти на світі. Я хочу бути таким як вони! І Мак здушив свої широкі пелюстки, щоб головку мати тоненьку як Рожа. Рожі сміялися.

— Що той Мак виробляє! Він хоче виглядати як ми, а став як труба!

Це боліло Мака і він ще більше стиснав свої пелюстки. Та пелюстки пом'ялися, пооблітали і Мак зів'яв.

Другий Мак також соромився та сховав свою головку під листки Рожі. Та там його тяжко було доглядати навіть сонцю. Без соняшного теща і Другий Мак зів'яв.

Щось іншого сталося з Третім Маком. Він розпустив червону головку, глянув на Рожі чорними очима і зашелестів:

Я Мак! Виріс я у вашій землі, бо будяки хотіли знищити Маків. Вони забрали нашу землю. Позвольте щоб я ріс між вами таким самим Маком яким я був у власному городі, дозвольте, щоб по мені росли мої діти, щоб рід наш не пропав.

Рожі заплакали: — Який він бідний! Який він гарний! Яке в нього добре серце! Які сумні його чорні очі!

— Залишайся між нами Маку і будь нам братчиком!

І всі Рожі зашелестіли листочками і дали свою згоду.

— Він інакший, але найкращий з усіх!

За якийсь час з одного Мака виросла багато-багато Маків. І хоч вони жили у чужім городі і між чужими квітами, але вони були такими смими як той Перший Мак, як всі Маки, що лишилися в рідному городі. Бо де хто таке чував, щоб квітка хотіла перестати бути собою!

Тим часом в рідному городі панував сміток. Багато-багато Маків лежало похованих на землі, а ті що росли були маленькі, бідні, ледви-ледви відросли від землі. Поміж ними Будяки розтягали свої колючі листки і тішились, що вони панами на чужому городі.

Але одного дня вийшов господар на город і здивувався — де його Маки ділися? Ходив, шукав і нарешті знайшов кілька посохлих поміж Будяками. Взявся господар до роботи. Полов Будяків, викопував лопатою, рвав і викидав на смітник. Нестало Будяків і Маки ожили знову. Заіскрилися їхні очі, зачервонілися голівки.

— Вітре! — просили — лети в город Рож, нехай вертаються наші брати!

Полетів Вітер. Приніс слово Макам з рідної землі. Що за радість настала! Раділи не лиш Маки, а й Рожі теж, бо подумали Маків так, що біда їхня була бідкою Рож, а радість Маків їхня радість! Зібралися прощатися, бо не всі Маки верталися в рідний город. Одні сказали:

— Ми ту залишимося. Ми тут родилися, земля Рож стала нашою землею, а Рожі стали сестрами нам. Вертайте ви в рідну землю і занесіть наш привіт, а ми залишимося тут і будемо сіяти своє насіння, щоб розрослися Маки по цілому світу.

— А ми повернемося — сказали другі — нас там где рідна земля, там нашого насіння найбільше треба сіяти, там наша рідна земля, а Маків стало там дуже мало.

Довго прощалися. Згадали тих, що посоромилися рідного роду, і заплакали: — Марно погинули! — сказали. — Ідіть, прощайте. Відбудуйте нашу землю, а ми будемо будувати нову!

І так Маки розсипалися по світі, та де б вони не росли — чи в Україні, у Франції, в Канаді чи Америці — вони все ті самі Маки з червоними голівками і чорними як вугілля очками.

ЯК МЕНЕ ХОТІЛИ ЗЛОВИТИ

/Пригода лиса з Черногори/

Нас було четверо малих. Двох братчиків ще маленькими звалила якась хвороба. Необережна сестричка впала до ями й була забита. Мама забрала мене й перейшла далше в гори. Мама часто плакала. Я зістався одинаком і вона доглядала мене, як лиш могла найкраще. Я скоро ріс і навчився всяких лисячих мудростей від своєї досвідченої мами. Я був сильний, здоровий і відважний. Часто пригадував як сполювали мою дьобу сестричку й всією душею ненавидів псів. Я був дуже обережний до людей й особливо до запаху огневої зброї. Хоч нераз мама остерігала мене щоб не наближався до людських осель, та я з особливою насолодою грабував що лиш міг з хуторів, особливо у того пана, що тримав псів й уряджував на нас полювання.

Скоро в цілій околиці стали говорити, що появился великий, хитрий лис, який робить великі шкоди, що є відважний і влізливості його немає кінця. Навіть в день зявляється несподівано то тут, то там, і грабує що хоче. За мої чорні вуха прозвали мене "Чорновухий лис з Черногори".

Я був гордий що маю таку славу. Мама також тішилася моїми успіхами, хоч все остерігала мене, щоб був обережним й уважним.

Я нераз чув, що збираються мисливці з цілої околиці мене сполювати. — Ченайте, панове, це так легко вам не вдасться!

Жив я в Черногорі. Вибрав собі окрему криївку в тяжко доступній скелі в печері. В долині була річка що робила закрут і творила широку і глибоку поверхню. З моєї хатинки було видно далеко: за річкою, за розлогою полониною були людські оселі. Там був і хутір того пана, що приїздив літом і уладжував різні полювання. Цей гарний куток чарівних гір Карпат був для мене найбільш небезпечним, але zarazом особливо привабливим, хвилюючим та багатим на здобич.

Кожний раз, перед тим як я йшов на лови, ізза каміння я оглядав полонину, напружував слух і зір, і коли все було в порядку, збігав в долину й наближався до осель.

Люди не все є мудрі. От як роблять полювання, то пов'язують його з шумом, гамором, трублять в роги. Гавкіт псів чути далеко. Бережися тоді, Чорновухий, то на тебе виправа, то на тебе чигає куля мисливця та зуби озвірілих псів.

В такі дні не до снання й відпочинку. В ночі треба збігати на полонину, наблизитися до хуторів й поробити знаки своїх відвідин. Кілька разів лягаю на землю, труся до дерева щоб залишити шесть, роблю помітні сліди в протилежному напрямку моєї криївки. Слід роблю до ріки, потім кидаюся у воду і пливу геть далеко, щоб змити псів. Далекую, окружною дорогою вертаюся до хатинки. Від ранку теж на сторожі. Ізза каміння стежу за кожним рухом, найменшим звуком. До всього треба бути готовим.

Одного дня урядили на мене полювання. Бачу: виїзять на конях в червоних убраннях псюрники із великою кількістю біло-чорних гончих псів; потім появился ціле товариство з рушницями. Дають сигнал початку полювання і спіскають псів. Пси нюхають і гонять за моїми слідами в протилежний бік. Гавкають "напали на слід". Чекаю що буде далі. Довший час їх не було видно, аж знову гонять понад берегом ріки і то з обох сторін. Це поганий знак. Мені це не подобалося.

Жалую що в ночі не було дощу, щоб затер мої сліди. За горю не бачу своїх напасників. Пси певно йдуть моїм слідом й увійшли в гори. Наслухую. Чую далеке гавкання. Мій Боже! Вони біжать за моїм слідом! Пересканкую з каменя на камінь і лізу чим раз вище на сам край скелі. В долині ріка. Близько гавкають пси: "ми на певному сліді". От вони вже коло криївки, вже біжать до мене. Рятунку не маю. Їх багато. Що робити? Одна думка: схоронити себе за всяку ціну. Хвилину надумування і кидаюся в воду, в саме глибоке місце. Що буде то буде. На щастя не розбився. Цей відважний крок мене врятував. Хоч трохи вдарився, але мав ще силу поплисти до берега і втекти до старої криївки, де я колись народився. Тут я ліг на хвилину відпочити.

Пси ще довго бігали й шукали бо втратили слід. Їм і не прийшло до голови, що я кинувся в воду. Осоромлені повернулися. Полювання скінчилося невдачею. В ночі я вернувся до своєї хатинки і продовжував всім на злість свої відважні напади.

Рік пізніше я одружився і рішив переселитися з діточками геть далеко, бо занадто дався в знаки Чорновухий лис з Чорногори.

Вуйко Квак

ЩЕРБАТЕНЬКИЙ

Щербатенький – це було ім'я молодого, кучохвостого зайчика. Назву цю мав він через те, що одно вухо в нього поторгане, щербате. А як воно сталося, про те й розкажемо.

Щербатенький жив при своїй мамі, кучохвостій Муці, серед трави буйної Мокравини. Там мали вони затишне гніздечко, в якому й виростав Щербатенький під опікою дбайливої мамі на дужого зайця. Часто лишався сам і тоді мама давала йому все науку: "Приляж гладенько до землі і сиди тихо й непорушно, хочби й що діялося". Слухняний зайчик спав у м'якому леговиді і, широко відкритими очима дивився на всіх. Одного разу у горі над його головою лаялися два лісові крадуни – сойка й червона білка, – а тут майже перед самим його носиком, якась жовта пташка спіймала синього метелика. Чорний круцик мандрував собі вгору по стебелинці трави, а відтак перейшов через гніздо, і далі став лізти по мордочці Щербатенького. Він, одначе, ані не ворохнувся, не моргнув навіть. По хвилині почув якийсь дивний шелест недалеко в гушавині, але не чути було, щоб хтось ступав ногами. Щербатенький прожив увесь свій вік на Мокравині /йому було три тижні/, але такого ще не чув і дуже тим зацікавився. Справді, мама наказувала припасти до землі й не рухатися, але цього шелесту не було чого лякатися, бо ж ніхто не йшов.

Той легенький шелест просунувся близько нього, скрутив на право і, ніби віддалявся. Щербатенький знав, що робити, він вже не маленька дитина. Розуміє – треба довідатися, що воно таке. Підвів обережно своє кругле тіло на кортеньких лапках, підніс голову – і далеко зиркнув. Ледве ворухнувся, шелест затих. Щербатенький не чув нічого, тож ступив один крок вперед, щоб краще побачити і раптом зустрівся віч-на-віч з величезним, чорним вужом. "Мамо!" заве-

рецав від страшного переляку, коли вуж скочив раптом до нього. Кинувся тікати своїми маленькими лапками, але вуж відразу вхопив його за вухо і почав обмотуватися довкруги зайчика, щоб його задушити в своїх обіймах і з'їсти на вечерю.

"Ма-мо, ма-мо!" - кликав бідний Щербатенький, а крик його щораз слабшав. Ще хвилинка і бувби замовк, якби не мама, що надбігла довгими скоками на рятунок. Це вже не та полохлива кудохвоста Муця, що всього боїться. Матірня любов додає їй відваги, крик дитини робить її героїною і нараз - гоц! - як не вискочить вона на вужа, - дярп! - як не дряпне його пазурами задніх лап, аж вуж вється з болю і сичить з гніву.

"Ма - мо! -слабенько голосить зайчик.

А мама ще раз і ще раз перескакує через вужа, і ще сильніше вдаряє пазурами. Нарешті злющий вуж випустив вухо зайчика та кинувся кусати зайчиху. Але тільки жменьку вовни вдалося вужеві зловити. А тим часом на його довгім, лусковатім тілі виступали щораз більші криваві рани від пазурів.

Щораз гірше було з вужем. Випнявся до останнього удару на зайчиху і тоді випустив із своїх обіймів зайченятко. Вискочик Щербатенький із старшних перстенів і став тікати в кущі переляканий та задиханий. Був цілий, тільки вухо було поцерблене зубами вужа.

А Муця й не думала далі боротися без потреби з ворогом. Побігла скоро в ліс, а маленький синочок біг у слід за її сніжно-білим хвостиком, що показував йому дорогу в безпечне сховище.

Ернест Томпсон Сетон

ЗАЙЧИКИ ТА КРІЛИКИ

Звичайно зайчиками називають тих звірят, що живуть дику, в лісі, в поді, а кріликами тих що живуть в людських оселях і є освоені. Однак різниця між зайчиками та кріликами є далеко інша. Ось послухайте:

Зайчики мають довгі ноги, високо скачуть, а маленькі зайченятка родяться покриті колушом, з відчиненими очима, і в кілька хвилин по народженні вони готові іти в ліс за мамою.

Крілики мають дещо коротші вуха, коротші ноги, дуже швидко бігають, а маленькі крілинятка родяться голі, зовсім без шерсті, і не видять на очі - зовсім сліпі, до двох тижнів їм виростає колушок і вони відчиняють очі. Дперва тоді вони можуть іти зі своєю мамою в ліс.

На півночі живе північний зайчик. В літі він сірий, а в зимі білий. В осені його колушок міняється на білий, а весною - на сірий.

Крілики та зайчики не живуть всюди. Ось в Австралії їх зовсім не було. Перші поселенці завезли туди кріликів, щоб було на що полювати. Тому що в Австралії нема ні вовків ні лисів ні інших звірів щоб живилися крілячим мясом, треба було кріликів трійкою винищувати, бо вони заковвали всі поля і ліси.

Зайчики та крілики є поживою для всіх хижаків - звірят та птахів.

ОНК

Р І П К А

/до інсценізації/

Був собі дід Андрушка, а в нього баба Марушка, а в баби донечка Мінка, а в дочки собачка Хвінка, а в собачки товаришка киця Варварка, а в киці вихованка мишка Сіроманка.

Раз весною взяв дід лопату та мотику, скопав в городі грядку велику, гною троха наносив, грабельками підпушив, зробив пальцем дірку та посадив ріпку.

Працював дід не марно, зійшла ріпка гарно. Щодень ішов дід в город, набравши води повен рот. Свою ріпку поливив, їй до життя охоти додавав.

Росла ріпка дідова, росла. Зразу така, як мишка була, потім як два, а на кінці стала така, як дідова голова.

Тішить дід, аж не знає де стати.

— "Час, каже, нашу ріпку рвати!"

Пішов дід на город — гуп! гуп! узяв дід ріпку за зелений чуб, тягне руками, уперся ногами, мучився потім увесь день, а ріпка сидить в землі, як пень.

Кличе дід бабу Марушку:

"Ходи бабусю, не лежи, мені ріпку вирвати поможи!"

Пішли вони в город — гуп! гуп! Взяв дід ріпку за чуб, баба діда за плече, тягнуть аж піт тече! смикає дід ріпку за гичку, баба діда за сорочку, працюють руками, упираються ногами, промучились цілий день, а ріпка сидить в землі, як пень.

Кличе баба дочку Мінку:

"Ходи, доню, не лежи, нам ріпку вирвати поможи!"

Пішли вони в город — гуп! гуп! Взяв дід ріпку за чуб, баба діда за сорочку, донька бабу за торочку, тягнуть руками, упираються ногами, промучились увесь день, а ріпка сидить в землі, як пень.

Кличе дочка собачку Хвінку:

"Ходи, Хвіночко, не лежи, нам ріпку вирвати поможи!"

Пішли вони в город — гуп! гуп! Взяв дід ріпку за чуб, баба діда за сорочку, донька бабу за торочку, собачка дочку за спідничку, тягнуть руками і зубами, упираються ногами, промучились цілий день, а ріпка сидить в землі, як пень.

Кличе собачка кицю Варварку:

"Ходи, Варварочко, не лежи, нам ріпку вирвати поможи!"

Пішли вони в город — гуп! гуп! Взяв дід ріпку за чуб, баба діда за сорочку, дочка бабу за торочку, собачка дочку за спідничку, киця собачку за лапку, тягнуть руками і зубами, упираються ногами, промучились цілий день, а ріпка сидить в землі, як пень.

Кличе киця мишку Сіроманку:

"Ходи, Сіроманко, не лежи, нам ріпку вирвати поможи!"

Пішли вони в город — гуп! гуп! Взяв дід ріпку за чуб, баба діда за сорочку, дочка бабу за торочку, собачка дочку за спідничку, киця собачку за лапку, мишка кицю за хвостик — як потягли, так і покотились. Впала ріпка на діда Андрушку, дід Андрушка на бабу Марушку, баба Марушка на дочку Мінку, дочка Мінка на собачку Хвінку, собачка Хвінка на кицю Варварку, а мишка шусть в шпарку.

ЦІКАВЕ З ВІЙСЬКОВОЇ ТЕХНІКИ

З ЦИМ ЧИСЛОМ ВВОДИМО НОВИЙ РОЗДІЛ П.Н. "ЦІКАВЕ З ВІЙСЬКОВОЇ ТЕХНІКИ". КОЖНИЙ ВИХОВНИК ЗНАЄ, ЩО НОВАКИ ЖИВО ЦІКАВЛЯТЬСЯ ВІЙСЬКОВИМИ СПРАВАМИ. ПОДАНІ ТУТ ДАНІ - ПЕРЕДУСІМ ДЛЯ ІНФОРМАЦІЇ ВИХОВНИКІВ, ЯКІ МОЖУТЬ УЖИТИ ДЕЩО З НИХ У СВОЇХ ГУТІРКАХ, ОПОВІДАННЯХ, ГРАХ, ЗАБАВАХ, МАЙСТРУВАННІ І ЗАГАЛОМ У ЗАНЯТТЯХ З НОВАКАМИ.

Військові санітарі стосують цікавий спосіб у випадку коли воякові дістанеться до вуха чуже тіло: світять у вухо електричним ліхтариком. Для світла у вушному каналі часто помагає зрушити предмет з місця, так що можна його витрясти на зовні.

Вояк на стійці ніколи не допускає нікого до себе ближче як шість кроків, доки не переконається що то - друг.

Вибухи атомової бомби ПОНАД поверхнею землі не є такі небезпечні як вибухи НА поверхні землі чи ПІД землею.

Піоніри І старшини на фронті вживають легкого кавалерійського кріса що важить лише 5 і 1/2 фунта без набоїв, довгий на 35 і 1/2 цалів, довжина дула 18 цалів, і може стріляти автоматично зі швидкістю 750 - 775 набоїв на хвилину. Найбільший його засяг - 220 ярдів, а ефектний засяг - 275 ярдів. Куля вистрілена з того кріса летить зі швидкістю 1950 стіп на секунду. Кріс ладується магазинками двох родів: на 15 або на 30 набоїв.

Проти танків і панцирних возів уживають ракетомета, якого дуло проміром 3.5 цалів. Обслуга ракетомета складається з 4-ох осіб: стрільця, ладувача і двох носіїв муніції. Ракетомет довгий на 61 цалів і важить 13 фунтів. Найбільший можливий засяг 900 ярдів, ефектний засяг 300 ярдів коли ціль нерухома, коли ціль у русі - 200 ярдів. Вистрілена ракета летить зі швидкістю 280 миль на годину і пробиває 11 цалів сталі або 23 цалі дерева чи бетону. В часі вистрілу не сміє ніхто стояти на 25 ярдів позаду стрільця, щоби охоронитися від подумя і газів що їх ракетомет викидає дозаду. Такий ракетомет може вистрілити 8 ракет на хвилину, а нормально стріляють 4 ракети на хвилину. Кожна ракета довга на 23 цалі і важить 8 і 1/2 фунта.

Нові гранати можна вистрілювати зі звичайного кріса за допомогою спеціального приладу, що його закладається на дуло. Граната важить 21 унцію і має 2 унції вибухового матеріалу TNT. Така граната вибухає в 4 - 4.8 секунди по її вистріленні з кріса. Ефектний засяг - 300 ярдів.

Найменшою одиницею модерної армії є стежа що складається із 9-ох стрільців. Чота складається з 3-ох стрілецьких стей і 4-ої озброєної важчими родами зброї. Стежу веде підстаршина, звичайно з рангом чотаря; чотою командує підпоручник.

Для визначення цільності стріляння в терені вживають спеціальних набоїв що залишають вогнистий слід у повітрі.

Новий атомовий телефон діє без батарей і без дротів. Він складається лише зі слухавки, має засяг 10 миль, а для своєї дії черпає енергію від сонця.

ХОЧЕТЕ ЗНАТИ БІЛЬШЕ ПРО ВІЙСЬКОВУ ТЕХНІКУ? ПИШИТЬ ДО РЕДАКЦІЇ В.О.Р.

ТАРАХКАВЦІ

Трійливі гадини Північної Америки.

Тарахнавці є найбільш характерними трійливими гадинами. Є їх 29 різних відмін. Ось назви кількох з них: Балковий тарахнавець, Прерійний, Тирговий, Зелений, Лісовий, Діамантовий, Спокійний і ін.

Одні тарахнавці є великі – до 7 стін довгі, другі малі – до 20 цалів. Тарахнавців можна знайти всюди: на полі, в лісі, на дорозі, на городі, в сіні, в дровах, в траві, навіть на деревах. Всі вони дуже трійливі й без негайної лікарської допомоги їх укушення є смертельне.

Всі тарахнавці мають на хвості 15 – 18 рогових кружків. Ці кружки це решта шкірок, що їх скидає тарахнавець з хвоста, як линиться. Потрясаючи ними він видає звук подібний до точила, або до дитячого тарахкала. Коли тарахнавці подразнені, вони піднімають хвіст до гори і трясуть ним, вказуючи цим свою присутність. Це є дуже добра пересторога для нас. Тарахнавці мають гострі зуби, а трійливі залози дуже великі.

На наше щастя тарахнавців стає щораз менше. Дуже часто стрічається Балковий Тарахнавець. Ця гадина є довга майже на 4 стопи. Барву має чорну з жовтими просвітленнями. Спід жовто-білий. Барва є змінна, часом ясніша, часом темніша. Це залежить від місця перебування. Цей тарахнавець любить сухі місця, піскові околиці, зрідка покриті кущами. Найбільш любить звинутися в колісцє і лежати на сонці. Мешкає в норах різних звірят, особливо степових суслинів. Живє він з тими гризунами в згоді. Він рідко коли сам нападає на людину і завжди дає про себе знати своїм тарахкальцем та запахом смоли, якою пахне теч яку він виділяє зі своїх залоз.

Деякі індіанські племена ніколи не вбивають тарахнавців, бо вважають їх за утаєне божество. Канадійські індіани причаровують тарахнавця тонами своєї сопілки. Чимало гадин є вразливі на музику. Американські індіани використовують цю прикмету тарахнавців та приучують їх "танцювати". Вони уживають тарахнавців при різних нагодах, головню релігійних святах та при всяких інших нагодах, заробляючи в той спосіб добрі гроші. Індіани з племена Гопі уладжують свято танців гадин і держать в зубах живих тарахнавців. Це викликає подив і пошану до смільчаків. Нема сумніву що Гопі перед такими показами виривають тарахнавцям трійливі зуби.

Деякі індіани цінять м'ясо тарахнавців як найкращий присмак. Їдять їх печеними на огні.

Хоч які тарахнавці є небезпечними, але були випадки що щурі їх загризли. Сильна їдь тарахнавців не забиває диких свиней, які взято переслідують тарахнавців і їдять їх. Груба шкіра і верства товщу недопускає отруї тарахнавця до крові свиней.

Над рікою Міссурі появилася велика маса тарахнавців. Зроблено на них полювання і вбито 2000 штук. Підчас цієї небезпечної виправи не вкусили ті гадини ні одної людини.

Крім дикої свині є ще Чорний вуж, який нападає на тарахнавців, скручує їм шию, дусить, а потім поїдає. Вкушення тарахнавця на нього не ділає. Дика свиня та чорний вуж є нашими помічниками в боротьбі проти цих небезпечних гадин.

Вужко Квак

ГОЛУБИ-ГЕРОЇ В ЗООЛОГІЧНОМУ ПАРКУ

Підчас війни голубів уживають до передавання важких вісток. На маленькому тоненькому кусничку паперу виписують дуже дрібно те, що треба й цей папірчик прив'язують до ніжки голуба.

Такого голуба випускають з клітки і він безпомилково летить до свого родинного гнізда. Там негайно здійснюють принесену вістку, яка дуже часто є рішачою у важких подіях.

Кожна армія плекає таких голубів по кілька сотень при розвідних частинах. Раніш це був одинокий спосіб передавання тайних вісток з чужої, ворожої землі.

Деякі голуби визначалися особливою силою і швидкістю лету і по кілька разів рятували людей від несподіваних нападів ворога.

Ворожі армії стараються перехопити таких голубів, обстрілюють їх, і нерас голуби повертаються пораненими. Таких голубів уважають героями і їх також нагороджують медалями за важні заслуги.

В теперішніх війнах вже не практикується передавання вісток за допомогою голубів. Армії передають вістки бездротним телеграфом. Голубів вже не плекають, а тих голубів, які особливо заслужилися, передають до зоопарків, де ними піклуються аж до їх смерті.

Недавно армія передала до зоопарку в Клівленді двох заслужених голубів, які були нагороджені медалями. Один має ім'я "За Батьківщину", а другий "Хрещатий прапор".

Живуть ці голуби-герої у великій клітці. Їм є вигідно й вони не звертають ніякої уваги на масу людей, що зупиняється коло них щоб прочитати їх заслуги та подивляти тих малих пташат.

ПЕРШЕ ПРИВІТАННЯ

В зоологічному парку велика подія. В родині кенгурів з Австралії народилося маленьке кенгуреня.

Маленьке кенгуренятко по народженні є дуже слабеньке. Не може ходити, лазити, а тим більше скакати як його батьки. Довший час воно знаходиться в причеревній торбі матері. Там воно на молочко своєї мами, там доростає й кріпне.

Коли кенгуренятко підросте, мама час від часу викидає його зі своєї торби і каже: "Досить тобі в торбі сидіти. Вилазь, вчися бігати і давати собі раду". Малятко не любить вилазити з теплої вигідної торби, але мусить слухати мами.

Кенгури дуже люблять своїх дітей.

Я бачив зворушачу картинку. Мама стояла на задніх лапах, а з торби висунуло головку маленьке кенгуренятко. Тато - старий кенгур зразу підбіг до маленького, обнюхав його і став цілувати /облизувати/ гарненьку мордочку свого синочка.

Вуйко Квас з Клівленду

СПІВАЄМО.

НАВЧАННЯ СПІВУ В ПЛАСТІ

Спів з давен-давна грав важливу роль у вихованні дітей і молоді.

1. Спів активізує цілий гурт / всі співають - не як при деяких інших предметах активні тільки одиниці, а загал пасивний/.
2. Спів учить доброго виголошування слів.
3. Виробляє почуття естетичного смаку.
4. Виробляє голос і слух.
5. Помагає у розвою віддихових органів.
6. Виробляє почуття солідарності й дисципліни.
7. Підносить настрій і ублагороднює почування.
8. Підносить загальну культуру.

Цю роль співу зрозуміли виховники вже дуже давно і послуговувалися співом як педагогічним засобом з дуже добрими вислідами. Зараз нема ні одної культурної нації чи держави, де не було б обов'язкового навчання співу по школах. Також усі організації молоді стараються плекати цей могутній виховний засіб.

Тому можемо сказати, що спів це одна із найважливіших ділянок виховної праці у Пласті, а головню в новацтві. На жаль саме ця ділянка є переважно занедбана та легковажена.

Тут на еміграції значення рідної пісні є ще більше, бо до всіх других - загально-педагогічних аргументів долучається ще один, а саме важливість рідної пісні, як засобу плекання рідної мови, національної свідомости на патріотичних почувань. Тому мусимо посвятити багато уваги цій справі у Пласті, бо Пласт на еміграції повинен у великій мірі доповнювати працю Рідної Школи.

Щоби добре використати наш обмежений час, треба добре запланувати навчання співу і вміти повести його правильною методом.

У плануванні дуже важною справою є відповідний добір пісень. Тут буває найбільше блудів: часто вчитьс'я дітей пісень за трудних, незрозумілих для дітей, а тим самим нудних. Коли ще до того розучується невміло, то діти знеохотяться до співу так, що це буде для них найменше цікава частина сходи, коли в дійсності могла б бути найприємніша.

Ми дістанемо і будемо мусити вивчити низку діточих пісень, що їх тематика підходить до психології даного віку і є в дусі засад пл. виховання, що має відповідний для дітей зміст, форму, і відповідає силі їх голосу. Ми не маємо ні часу ні місця для пісень маловартісних, а то й зовсім безвартісних і непотрібних, як "Наша пані цесарева" або "При каноні стояв" і т.п., які давно вже повинні бути зняті з пластового репертуару.

МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ НАВЧАННЯ СПІВУ

1. Віддихи.
2. Постави при співі.
3. Час, порядок і спосіб переведення лекції.
4. Загальні уваги.

Вона може тільки приготувати слова. До навчання співу мусить попросити іншу /музикальну/ виховницю, або ст. пластунку чи юначку ознайомлену добре з матеріалом та методичними вказівками.

До деяких пісень діти можуть бути приготовані змістом попередніх гутірок.

Зміст пісень вибирати по сезонам. Однак треба уважати, щоб одного року не вивчати в одному сезоні кілька подібних пісень /пр.: всіх трьох про зозулю/.

Також треба звернути увагу на те чи вона надається виключно для хлопців, чи виключно для дівчат, чи для одних і других.

При розучуванні та веденні співу повинен панувати все настрої погідний, веселий, однак без розгукання і шуму. Після розучення пісні, діти повинні самі, без помочі виховниці заспівати її самостійно кілька разів.

Кожна виховниця яка веде спів повинна мати камертон До або Дя. Розучуючи відповідні для дітей пісні треба мати все на увазі:

1. Чи зміст пісні підходить для даного віку дітей.
2. Чи тематика пісні цікава для дітей даного рою і чи є в душі засад пластового виховання.
3. Чи мелодія пісні не виходить надто поза обсяг скали діточого голосу.

Скала: до 8 років - від До - До

8 - 10 років - Сі - ре.

10 - 12 років - Ля - фа.

ст. пл. Оксана Маринян

НАШІ ПІСНІ

/Список пісень, що їх новацтво співає/

Так звичайно буває, що як маємо співати, тоді в пам'яті шукаємо за піснями, які в даний момент найкраще надавалися б для співу, і звичайно не маємо їх під рукою. А добір пісень - дуже важна річ. На таборах є найбільше нагод та настрою до співу, тому даємо вам до рук цей список пісень з нашого новацького репертуару. Маємо до Вас прохання: пришліть до Редакції В.О.Р. усі пісні новацькі, дитячі та інші пісні що надаються для новацтва котрих у цьому списку нема /присилайте слова та ноти/.

I. НОВАЦЬКІ:

- Ми діти українські - новацька пісня /ВОР ч. 19/
- Боже, що дав нам цю днину - новацька молитва /ВОР ч. 16/
- Летить рій за роєм /ВОР ч. 19/
- Край лісу на полянці /ВОР.ч. 16/
- Тра-ра, тра-ра /ВОР ч. 19/
- Гей там, тей там під горами /ВОР ч. 16/
- Усі ми новаци в таборі /ВОР ч. 16/
- Час до дому час /ВОР ч. 19/
- Хто сумує, хай сумує /ВОР ч. 18/
- Ой під гаєм /ВОР ч. 11/
- Пісня до проруху /ВОР ч. 11/

1. Сходина роя повинні відбуватися на вільному повітрі або у добре провітреній кімнаті. Перша гігієнічна передумова при навчанні співу, це глибокий віддих у чистому повітрі. Якщо це неможливе на вільному повітрі, тоді перевести в кімнаті при відчинених вікнах. Віддих практикується у виді звичайних віддихів, із легкими, незкомплікованими рухами рук, рамен, або зворотами чи склонтами голови. Повторити не більше як десять разів. Після закінчення навчання пісні знова повторити кілька віддихів.

2. Постава при співі може бути: стояча, сидяча /на кріслі чи лавці/, в марші, стояча чи в марші з руками /при грі/, або теж сидяча на землі - тільки не з колінами під бородою. Ніколи не сміє бути постава згорблена або лежача.

Діти стоять або сидять при навчанні пісні все півколом, лицем до виховниці, яка має все цю саму позицію що вони. Добре є теж позицію в часі лекції змінити: половину лекції перевести сидячи, а до другої сказати встати. Підчас навчання не можуть діти нічим іншим займатися /вишвика, книжка, розмови/.

3. Час тривання: 15 - 20 хвилин.

Після віддихів виховниця уставляє їх у відповідній позиції та подає їм до відома назву пісні, яку будуть вивчати. Якщо зміст пісні вимагає особливих пояснень, тоді виховниця подає їх коротко і в цікавій формі /пр. при пісні "Ой на Купала"/. Опісля виховниця сама переповідає слова першої строфи, при чому кожне незрозуміле дітям слово чи поняття вяснює коротко, пр.: "праліс", "гавра", "ослін", поняття - "визволяти рідний край", "Бог необнятий", "вільна, незалежна Україна". Це не повинно забрати більше чим 2-3 хв. Діти повторюють слова першої строфи поки не вмітнуть на пам'ять. Повинні вимовляти вразно і чітко. Виховниця каже повторяти реченнями, стрічками або й цілими строфами, залежно від змісту.

Коли навчили вже слова, виховниця співає сама правильно пісню /першу строфу/ 2 - 3 рази а діти слухають мовчки. Опісля діти співають вже з нею. При розучуванні зовсім ще не виконують, співають тихо, легко, спокійно. Якщо пісня має швидке темпо, розучувати треба помаліше. Великим голосом-криком не можна співати ані при науці, ані опісля. Спів - коли має бути мистецтвом, мусить бути гарний і приємний. Кожний блуд в ритмі, чи відхилення від правильної мелодії виховниця змісця поправляє.

Коли минуло 15 хвилин - залишає навчання пісні без огляду на то чи пісня вивчена вповні, чи ні. Тепер слідує кілька віддихів і повторення знаних пісень. На слідує розучує дальше мелодію цієї пісні при словах дальших строф.

Трудніші пісні треба відразу запланувати собі на двох сходах.

4. Коли діти уміють вже добре мелодію і слова пісні, буде дуже корисно для них, коли проспівують від часу до часу цю пісню без слів /гомонтимуть мурмурандо саму мелодію/.

Найбільше корисно і легко є провадити навчання співу при інструменті /фортеп'ян, скрипка чи мандоліна/.

Якщо виховниця не має слуху, не може рішучо сама вчити співу.

Запалала наша ватра
Приїхали ми з міста
Пішли діти в ліс гулять
Наша наша таборова
Гори, гори, вогнику.
І шумить і гуде /пластові слова/
Сестричко, голубко, зроби нам ту ласку
Новацький аркан
Співанки /коломийки, Нове Піддюте, стор. 26/
Пісня про залублену овечку /Нове Піддюте, стор. 26/
Пісня польових квітів /Нове Піддюте, стор. 26/
Співанки до проруху новачок, Пісні до гор і забав /Матеріяли
для табору новачок ст. 21-24, 42-56/
Ніч вже йде

2. ПЛАСТОВІ:

Пусти мене, мамо, до табору
У мандри
Ти, пластуне, живи сам собою /Нове Піддюте, ст. 25/

3. ДИТЯЧІ:

Чом, чом, чом, земле моя
Поставали козаченьки /дитячі слова до "Засвистали козаченьки"/
Над все кохай свій рідний край
Машеруй же козаченьку /мелодія "Гонведи"/
Човник хитається /дитячі слова/
Поклін Тобі, Тарасе /мелодія "Як з Бережан до Кадри", ВОР ч. 15/
Літачок /до мелодії "А я люблю Петруся", ВОР ч. 15/
Гей до сонця / до вправ, ВОР ч. 11/
Ой ставаймо, сестри /до вправ, ВОР ч. 11/
Хто то там /до вправ, ВОР ч. 11/
Разом, діти України /ВОР ч. 10/
Друзям слава /ВОР ч. 10/
Привіт, Україно, тобі /"Євшан-Зілля" ч. 1/
Як радо згадаєм колись ми той час /дитячі слова до "Соколи, соколи"/
Вітряк /ВОР ч. 19/

Шевчик

Тут права рученька
Ку-ку, ку-ку, чути в ліску
Сінокоси /ВОР ч. 19/
Гей там на горі Січ іде
Брате Якове
Не тепер на гриби ходити /Матеріяли для табору новачок, ч. 2/

4. КОЗАЦЬКІ, СТРІЛЕЦЬКІ, ПОВСТАНСЬКІ:

Гей, на горі там жінці жнуть /перші 2 стрічки/
Гей гук, мами, гук
Гей, нум, браття, до зброї
Стоїть явір над водою
Гей у лузі червона калина
Видиш, брате, мій
Хлопці, алярм
Слава, слава, отамане

Гей, видно село
Не сміє бути в нас страху /1 і 3 стрічки/
Там на горі, на Маківці
Нема в світі кращих хлопців
Зірвалася хуртовина
Вже вечір вечоріє
Світить місяць
Добровольці йдуть шляхом

5. НАРОДНІ:

Верховино, світку ти наш
Гей на Івана, гей на Купала
Садок вишневий
Реве та стогне
У горах Карпатах, о там би я жив

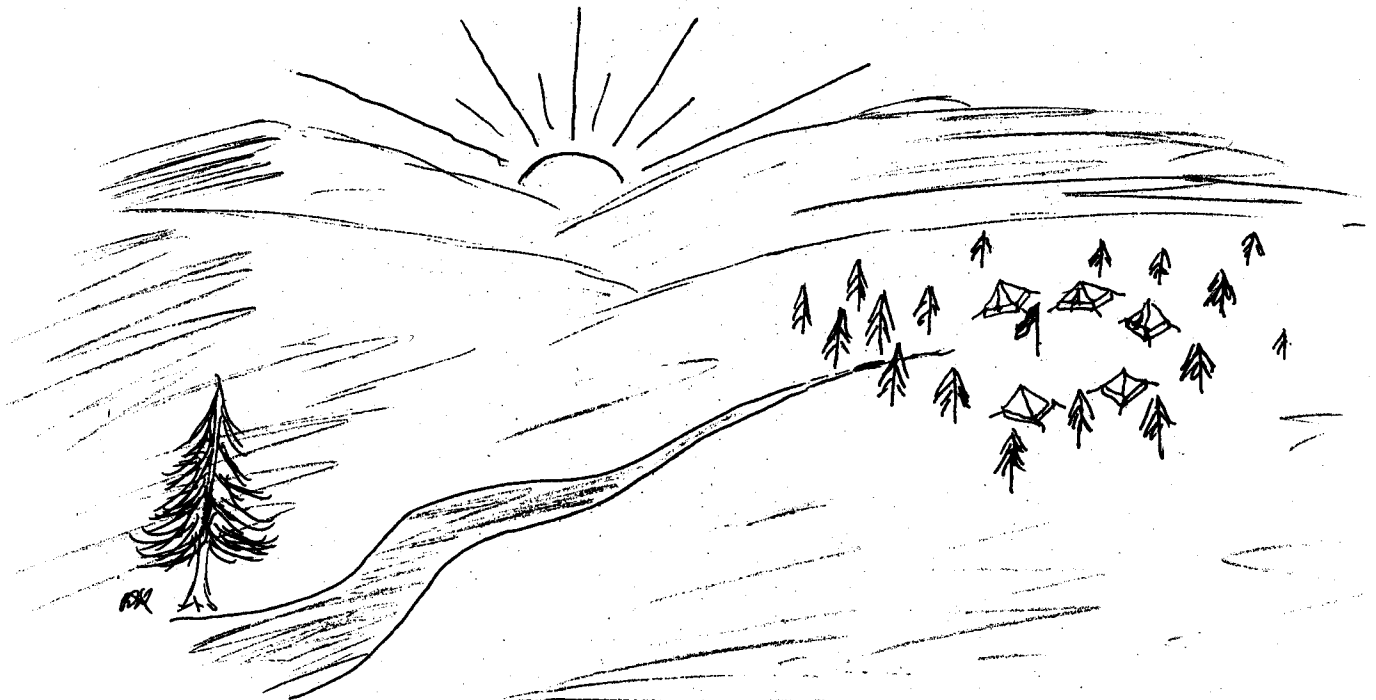
6. ГИМНИ, МОЛИТВИ, ПАТРІОТИЧНІ ПІСНІ:

Ще не вмерла
Цвіт України
Гей, пластуни

Царю Небесний /пластова молитва, ВОР ч. 19/
Боже Великий, Творче всесвіту
Боже вислухай благання

Ми ростем
О Україно, о люба ненько
Крилець, крилець сокола дай
Від синього Дону
Далека ти а близька нам
Де згода в семействі
Соколи, соколи

зібрав Р. Буйтур

ОБЖИНОВА

Ой лі-та-є со-ко-лонь-ко по по-лю,
та збі-ра-є ле-ля-донь-ку до до-му.

Ой, літає соколонько по полю, та збирає челядоньку додому.
Іди, іди, челядонько до дому, вигуляла все літечко на полю.
Вигуляла все літечко ще й жнива, заботіла головонька
ще й спина.

ХОДИТЬ ГАРБУЗ

Хо-дить гар-буз по го-ро-ду пи-та-єть-ся сво-го ро-ду
Ой ти жи-ві, ти здо-ро-ві всі ро-ди-чі гар-бу-зо-ві

Ходить гарбуз по городу, питається свого роду:
Ой чи живі, чи здорові, всі родичі гарбузові?
Обізвалася жовта диня, гарбузова господиня:
Ще живі, ще здорові всі родичі гарбузові.
Обізувались огірочки, гарбузові сини й дочки:
Ще живі, ще здорові всі родичі гарбузові.
Обізувались буряки, гарбузові свояки:
Ще живі, ще здорові всі родичі гарбузові.
Обізувалася бараболя, а за нею і фасоля:
Ще живі, ще здорові всі родичі гарбузові.
Обізувалася морквиця, гарбузова сестриця:
Ще живі, ще здорові всі родичі гарбузові.
Обізувався старий біб: я і здержав увесь рід:
Ще живі, ще здорові всі родичі гарбузові.
Ой ти гарбуз, ти перістий, із чим будем тебе їсти?
Миску шона, шматок сала, от до тебе вся приправа.

Ой місяцю

Ой ти-ся-цю ти-ся-лень-ку, сріб-но-ли-ций сто-ро-жень-ку
що сто-ро-жиш ти? Я сто-ро-жу в ти-ху ніч-ку
гай і по-ле, ліс і річ-ку і сіль-ські хат-ки.

Ой місяцю, місяченьку,
Срібнолиций стороженьку
Що сторожиш ти?

Я сторожу в тиху нічку
Гай і полі, ліс і річку
І сільські хатки.

Ой місяцю, місяченьку,
Срібнолиций стороженьку
Хто є в тих хатках?

Там сплять діти в постілочках,
Сон цілує їх по очках,
Водять мрії в снах.

Ой місяцю, місяченьку,
Срібнолиций стороженьку
Про що мрії ті?

Про край рідний, край єдиний,
Про майбутність України
Снять діти малі.

Ой місяцю, місяченьку,
Срібнолиций стороженьку
Чи здійсняться сни?

Стануть діти підростати
Україні помагати,
І здійсняться сни.

Всі стрічки що починаються "Ой місяцю" співає хор, а всі інші
заспіває одна особа - сольо.

Ой на Купала

Ой на ку-та-ла, ку-та-лог-ка не вис-па-ла-ся
на-та-лог-ка,

Ой, на Купала, Купалочка, не виспалася Наталочка.

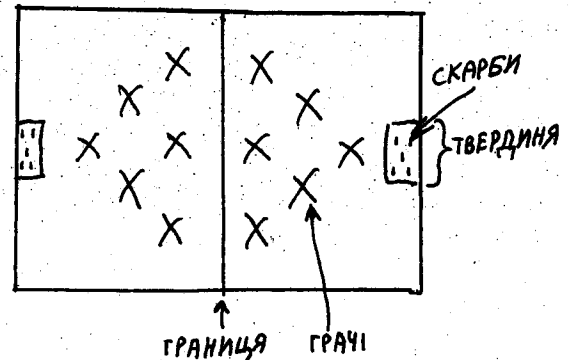
Погнала гуси дримаючи, на кілки ніжки збиваючи.

Ой, дай Боже, довші ночі на Наталчині карії очі.

КУТОК ГОР

ДВІ ТВЕРДИНИ

1. Площа: величина площі залежна від віку гравців – більша для старших, менша для молодших. Площа повинна бути рівна, незаросла /найкраще на спортивній грішці або вільнім полі/.
2. Гравці: 2 – 4 рої.
6 – 7 /або більше/ гравців на кожній площі.

3. "Скарби": в твердині.
 4. Завдання: Гравці мають перебігти на площу противника, дістати-ся до твердині, викрасти скарб і перенести його до твердині на своїй площі.
 5. Спосіб: Гравці зобов'язані обороняти свій скарб, а заразом добиратися на площу противника. Гравець який вибіжить зі своєї площі й буде діткнений противником, попадає в "неволю" і мусить остати на тім місці де його "ув'язнено" /дотиком/ аж поки його союзник /гравець з тої самої площі що й він/ не визволить його дотиком. Гравець що зайшов до ворожої твердині є безпечний. В твердині його не можна "ув'язнити". Коли одначе він вибіжить з викраденим скарбом на площу /поза межі твердині/, противник має право його ув'язнити /дотиком/, але не має права відібрати скарбу. Коли гравець-союзник "визволить" полоненого /дотиком/, він зможе перенести викрадений скарб до своєї твердині. Виграє група що викраде всі скарби противника.
 6. Правила:
 - а/ не можна вибігати поза границі грища.
 - б/ гравець який був діткнений противником мусить остати на місці і стояти так довго доки його не визволять.
 - в/ гравця ув'язненого біля границі /між двома грищами/ можна "визволити" поданням руки через границю і перетягненням на свою сторону.
 - г/ не можна битися, штовхатися чи силою відбирати скарбів.
- Ця гра виробляє бистрість, спритність і фізичну справність.
Гра надається для старших новаків.

ШУКАННЯ ЗВІРЯТ

В назначеному просторі лісу поховати образки звірят чи птахів. Пояснити новакам в котрому місці знаходяться заховані звірята чи птахи. За 10 хвилин новакі мають знайти якнайбільше захованих образків.

Ця гра новакі можуть грати поодинокю, групами або роєм. Виграє новак, група чи рій що приніс найбільшу скількість образків.

Н. В.

ІДЕМО ПОЇЗДОМ ДО...

Один новак іде до табору /може їхати на прогульку, до міста, але все треба подати назву місця куди іде/ і бере зі собою потрібний до дороги виряд. Всі новаци шепчуть йому до уха чим вони хочуть бути /наплечник, спортовий стрій, черевики та інше/. Новак який вибирається в дорогу викликає по черзі свій виряд. Викликаний новак залишає свою "криівку" /місце зазначене каменем, дерево, кут в кімнаті, крісло і т.п./ і стає за подорожуючим беручи його за бедра. По черзі порожуючий викликає цілий свій виряд і новаци утворюють поїзд. Поїзд іде довкруги домівки /чи площі/, а коли подорожуючий назве місце - кінець своєї подорожі, новаци розбігаються до своїх "криівок" а подорожуючий їх ловить. Зловлений стає подорожуючим і знову вибирається в дорогу.

Гра для одного роя. Можна грати в домівці або на дворі.

МИ Є РЕМІСНИКИ.

Гра для одного роя. Члени роя змовляються якими ремісниками вони будуть. Один новак відходить на бік, він буде відгадувати. Новаци говорять: ми є ремісники, а наше ремесло є: і рухами показують своє ремесло. Коли новак відгадає ремесло, біжить за новацими та старається одного зловити. Він може зловити одного із гравців тільки на визначеній площі. Зловлений відходить на бік і буде відгадувати ремесло.

ВІДМІНА ГРИ: новаци можуть наслідувати рухи звірят, або інсценізувати одну із новацьких пісень.

ЛІСНИЧИЙ В ЛІСІ

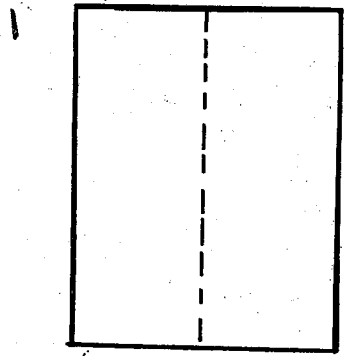
Лісничий виходить в ліс на полювання. Всі інші новаци є звірами. Кожний звір має зазначену свою криівку. Коли лісничий виходить в ліс, звірята виходять із своїх криівок і йдуть за ним. Новаци мусять наслідувати хід звіря якого вони представляють. Раптом лісничий обертається і біжить напроти звірят. Звірята втікають до своїх криівок. Лісничий мусить зловити звіря ще перед криівкою. Зловлений стає до помочі лісничому. Гра кінчиться коли лісничий переловить всіх звірів. Виграє новак якого зловлять на самому кінці.

ПЕРЕГОНИ

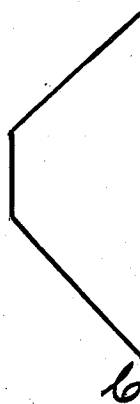
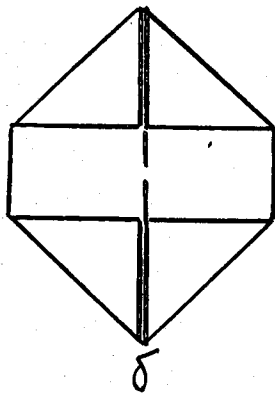
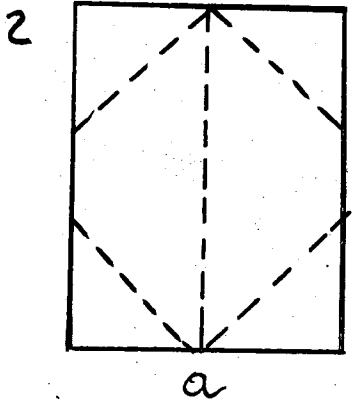
1. Два новаци беруть поміж ноги один довгий патик, стоячи лицем до себе. На знак біжать до мети. Переганяються рівночасно 3 - 4 пари.
2. Два новаци стають лицем до себе чоло до чола і тримають малий мячик. На даний знак мають добігти до мети не згубивши мячика.
3. Новаци стають в два ряди. Перший новак зав'язує собі на нозі хустку. Його сусід розв'язує хустку і зав'язує на свою ногу. Виграє ряд, який перший закінчить в'язання.

Н. В.

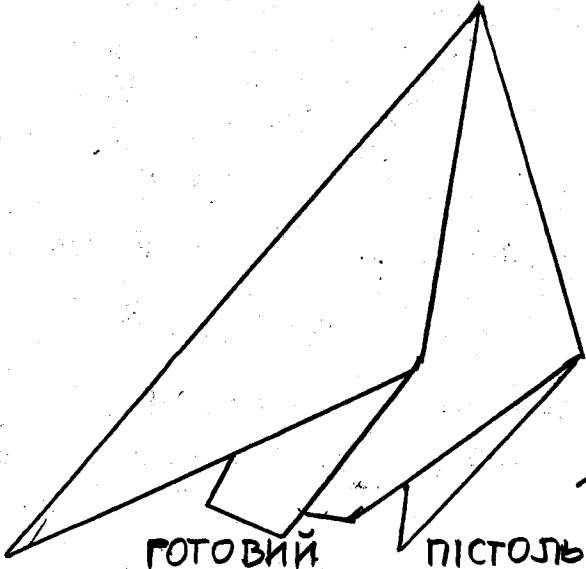
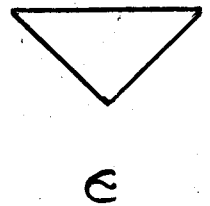
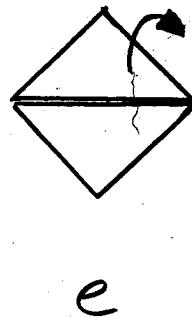
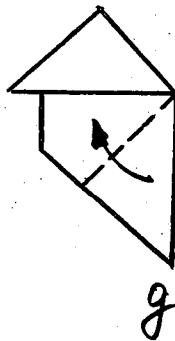
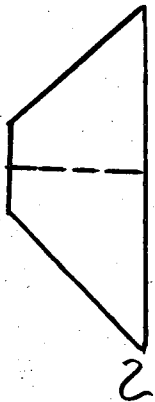
ПІСТОЛЬ

ПАПІР ПРЯМОКУТНОЇ ФОРМИ ПРИБЛИЗНОГО
ВИМІРУ 12" x 15", 30см x 37см ЗІГНУТИ
В ПОЛОВИНУ ПО ДОВЖИНІ ЩОБИ
ЗАЗНАЧИТИ
ВАЖНЕ: ЯКЩО ВИГОТОВИТИ ПІСТОЛЬ ІЗ
ДУЖЕ МАЛОГО ПАПЕРУ ПІСТОЛЬ НЕ
СТРІЛЯТИМЕ ДОБРЕ.

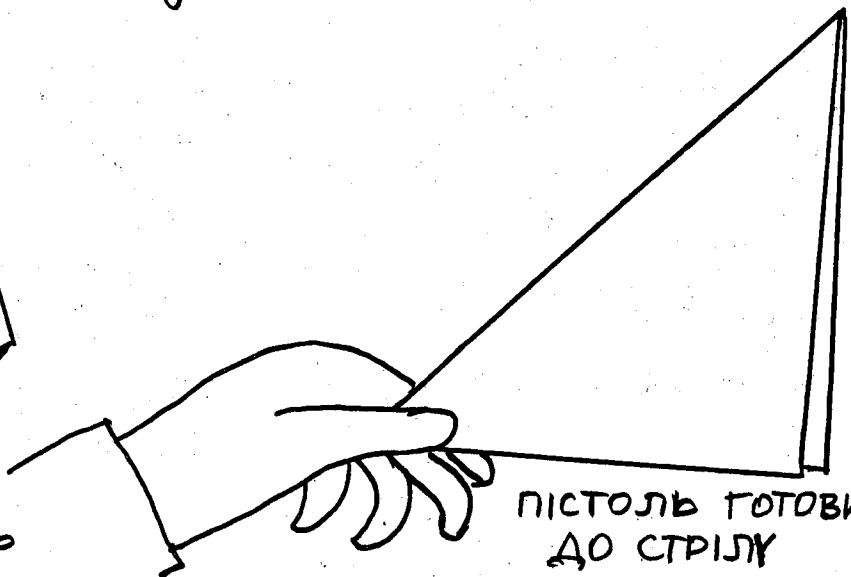

КОЖНИЙ КУТ ЗІГНУТИ
ДО СЕРЕДИНИ ЯК НА "б",
ПОТІМ В ПОЛОВИНУ ЯК
НА "в", НАСЛІДУВАТИ "г"
ТА ЗАКІНЧИТИ НА "д"

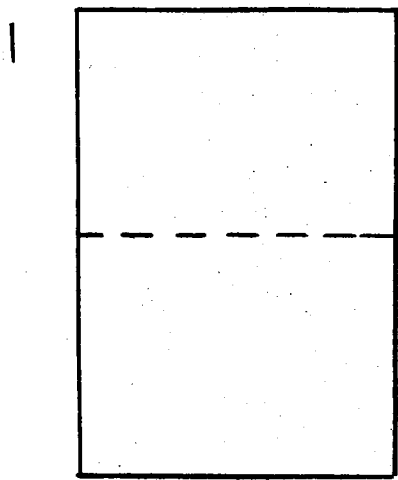
ГОТОВИЙ

ПІСТОЛЬ

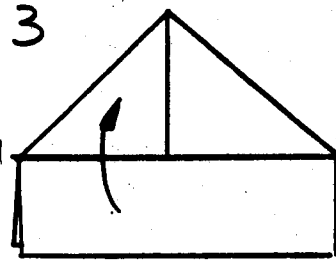

ПІСТОЛЬ ГОТОВИЙ
ДО СТІЛЮ

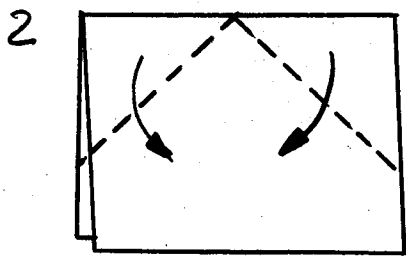
ВОЯЦЬКИЙ ШОЛОМ

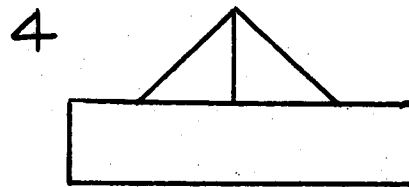
ПРЯМОКУТНИЙ
ПАПІР ЗЛОЖИТИ
В ПОЛОВИНУ
(ПО ПЕРЕРИВАНІЙ
ЛІНІЇ)

ПІДІГНУТИ
З БОКИ
ДОГОРИ

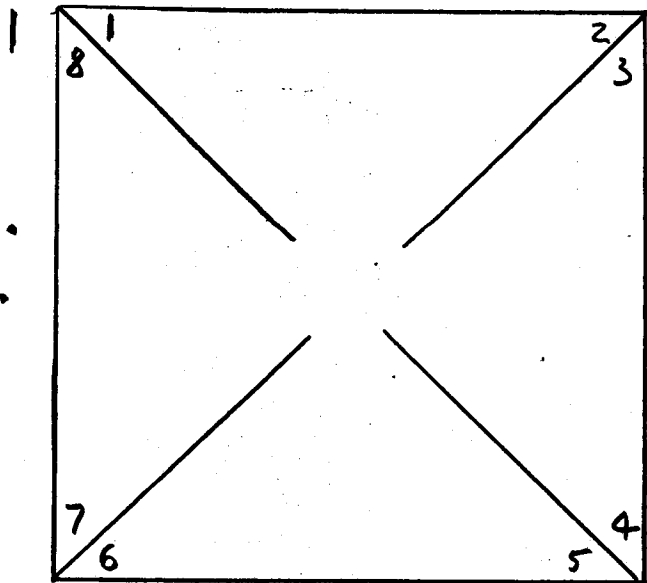

ЗІГНУТИ
КУТИ ДО
СЕРЕДИНИ
СИМЕТРИЧНО

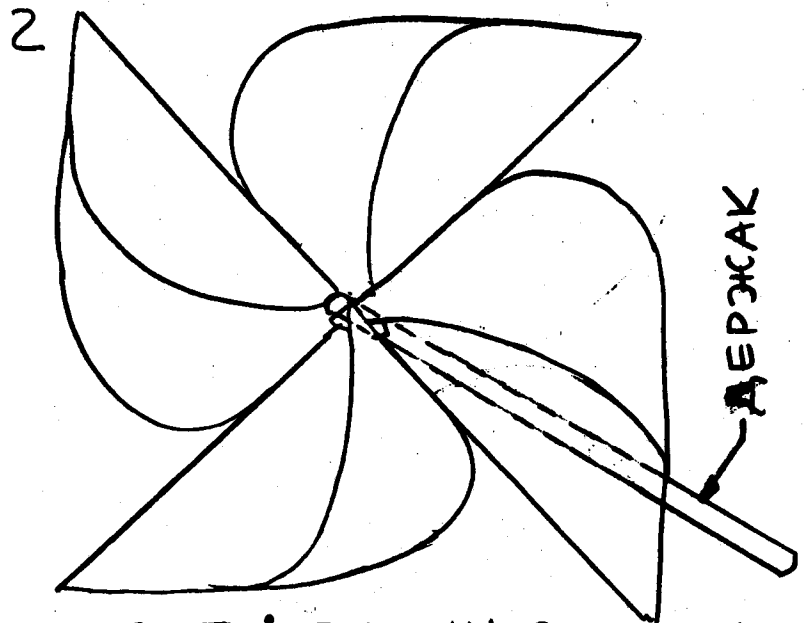

ГОТОВИЙ
ШОЛОМ

ПАПЕРОВИЙ ВІТРАК

КВАДРАТОВИЙ ПАПІР
ПРОТЯТИ ЯК НА РИСУНКУ

1, 3, 5, 7 КІНЦІ ЗІГНУТИ
ДО СЕРЕДИНИ І ПРИЧЕПИТИ
ШПАНІВКОЮ ДО ДЕРЖАКА